

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

Liber Qvartvs, De Verbo Dei non scripto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

DE VERBO DEI NON SCRIPTO,

LIBER QVARTVS.

CAPVT PRIMVM.

*Qui potissimum defenderint vel oppugna-
uerint non scriptas traditiones.*

DE VERBO DEI SCRIPTO HACTEN-
disseruimus; nunc de verbo Dei non scripto
breviter disputare aggrediemur, si prius tam-
in gratiam studiosorum annotauerimus, qui
potissimum hoc nostro seculo de traditioni-
bus scripserint, vel certè quos ipsi legerimus. Nec enim om-
nes videre nobis licuit.

Igitur scripsit de hoc argumento præclare Cardinalis
HOSIVS in 4. lib. aduersus Prolegomena Brentij; item Petrus à SOTO in sua defensione aduersus eundem Brentium
parte 2. à cap. 50. vsque ad 66. Melchior CANVS lib. 3. de lo-
cis Theologicis; Martinus PERESIVS initio operis sui de
traditionibus; Iodocus TILLETANVS in Apologia contra
Kemnitium pro Concilio Trident. Alphonſus à CASTRO
lib. 1. cap. 5. sui operis contra hæreses; & Episcopus ROFFEN-
SIS initio etiam sui operis contra assertionem articulorum
Lutheri; Doctores Colonienses in examine Catechismi
Monhemiani, in reprehensione sexti Dialogi; PETRUS
CANISIVS in suo Catechismo de præceptis Ecclesiæ, &
Gulielmus LINDANVS libris quinque suæ Panopliæ; Io-
annes à LOVANO in lib. de inuocatione Sanctorum, cap.
23. 24. & 25. FELICIANVS Ninguarda in assertionem fidei
Catho-

Catholicæ; Gaspar CARDILLVS Villalpandæus in libello de Traditionibus.

Ex hereticis præcipuè contra traditiones scripserunt Ioannes CALVINVS lib. 4. Instit. cap. 8. §. 6. 7. 8. & cap. 10. §. 18. 19. 20. & in antidoto ad sess. 4. Concilij Tridentini; Ioan. BRENTIUS in suis Prolegomenis contra Petrum à Soto; Martinus KEMNITIVS in lib. quem inscripsit, Theologiæ Iesuitarum præcipua capita; & prolixissimè in examine Concilij Tridentini examinans decretum de Traditionibus, quod habetur sess. 4. & quidam Hermannus HAMELMANNVS, qui nuper edidit ingens volumen contra traditiones, quod diuisit in tres libros Prolegomenorum, & deinde in tres partes operis præcipui, quarum quælibet multos libros habet.

CAPVT II.

Quid sit, & quotuplex traditio.

NOMEN traditionis generale est, & significat omnem doctrinam siue scriptam, siue non scriptam, quæ ab vno communicatur alteri. Exodi 17. *Scribe hoc ob monumentum in libro, & trade in auribus Iosue.* Act. 6. Lex Moysis scripta vocatur traditio. *Audimus eum dicentem, quoniam IESVS destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses.* At 1. Cor. II. *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Traditio vocatur doctrina viua voce exposita; & 2. Thess. 2. *Tenete traditiones, quas accepistis, siue per sermonem, siue per epistolam.*

Tamen si verò traditionis nomen generale sit, tamen hoc ipsum nomen accommodatum est à Theologis ad significandam tantum doctrinam non scriptam. Sic IRENAEVS lib. 3. cap. 2. *Euenit, inquit, neque Scripturis, neque traditioni consentire eos.* TERTULLIANVS lib. de corona militis: *Si legem, inquit, postules, Scripturam nullam inuenies, traditio tibi prætenditur auctrix, &c.* CYPRIANVS lib. 2. epist. 3. *Admonitos autem nos scias, ut in calice Domini offerendo Dominica traditio seruetur, & calix, qui in commemorationem eius offertur, mixtus vino offeratur.* Quem locum falsò Kemnitius exponit de traditione scripta. nusquam enim in toto Evangelio aut epistolis Apostolorum scriptum est, ut calix mixtus

T 5 vino,

11 vino, id est, vinum, & aqua offerantur. Ad eundem modum
11 re omnes veteres nomen traditionis pro non scripta doctri-
11 na vsurpant. & hoc modo deinceps vtemur hoc nomine.

Vocatur autem doctrina non scripta, non ea quæ nusquam
scripta est, sed quæ non est scripta à primo auctore. exemplo
sit Baptismus paruulorum. Paruulos baptizandos, vocant
traditio Apostolica non scripta, quia non inuenitur, hoc scri-
ptum in vlllo Apostolico libro, tametsi scriptum est in libris
ferè omnium veterum Patrum.

Prior partitio

Est autem duplex partitio traditionum; prior sumitur pe-
nes auctores traditionum; posterior penes materiam. Prior
est, in traditiones diuinas, Apostolicas, Ecclesiasticas. Præ-
terea dicuntur, quæ acceptæ sunt ab ipso Christo Apostolo
docente, & nusquam in diuinis literis inueniuntur: talia sunt
ea quæ ad materiam & formam Sacramentorum pertinent.
paucæ enim de his habemus in diuinis literis, & tamen cer-
tum est Sacramentorum essentiam non potuisse, nisi à Chris-
to institui. Propterea enim Apostolus I. Corin. II. loquens de
Sacramento Eucharistiæ dicebat: Ego enim accepi à Domino
quod & tradidi vobis.

APOSTOLICAE traditiones propriè dicuntur illæ, quæ à
Apostolis institutæ sunt, non tamen sine assistentia Spiritus
sancti, & nihilominus non exstant scriptæ in eorum episto-
lis: quale est ieiunium Quadragesimæ, & quatuor tempo-
rum, & alia multa, de quibus postea. Solent tamen interdum
etiam diuinæ traditiones dici Apostolicæ, & Apostolicæ di-
cuntur diuinæ: diuinæ traditiones dicuntur Apostolicæ, non
quod ab illis sint institutæ, sed quod ab eis primùm Ecclesiæ
traditæ sint, cum ipsi seorsim eas à Christo accepissent: & A-
postolicæ dicuntur diuinæ, non quod eas Deus immediate
instituerit, sed quod non sine spiritu Dei eas Apostoli insti-
tuerint. Quo modo omnes epistolæ Apostolorum dicuntur
diuina & Apostolica scripta, etiam si quædam in eis sint præ-
cepta diuina, & quædam propriè Apostolica, vt patet ex illis
prioribus ad Cor. 7. Præcipio non ego, sed Dominus, & postea, De-
co ego, non Dominus.

ECCLESIASTICAE traditiones propriè dicuntur confu-
tiones quædam antiquæ vel à prælatis, vel à populis incho-
atæ, quæ paulatim tacito consensu populorum vim legis obte-
nuerunt.

nuerunt. Et quidem traditiones diuinæ eandem vim habent, quam diuina præcepta, siue diuina doctrina scripta in Euangelis: & similiter Apostolicæ traditiones non scriptæ eandem vim habent, quam Apostolicæ traditiones scriptæ, vt in Concilio Tridentino sess. 4. asseritur, & ratio est manifesta; nam verbum Dei non est tale, nec habet vllam auctoritatem, quia scriptum est in membranis, sed quia à Deo profectum est vel immediatè, vt sunt sermones Domini, vel mediantibus Apostolis, vt est decretum Apostolorum Act. 15. Neq; hoc negant, aut negare possunt hæretici: nam, vt postea dicemus, non est quæstio, quanta sit vis diuinæ aut Apostolicæ traditionis, sed an sit aliqua traditio verè diuina aut Apostolica.

Ecclesiasticæ autē traditiones eandem vim habent, quam decreta, & constitutiones Ecclesiæ scriptæ: nam etiam in Republica ciuili eadem vis est consuetudinum ad probatarum, & legum scriptarum. vt patet dist. 1. can. consuetudo, & l. diuturna. ff. de legibus.

Altera partitio.

ALTERA partitio traditionum est penes materiam, in traditiones de fide, & traditiones de moribus: quæ rursus aut sunt perpetuæ, aut temporales; & vel vniuersales, vel particulares, vel necessaria, vel libera. Traditio DE FIDE est, quod B. Maria semper fuerit virgo; quod quatuor sint tantum Euangelia, &c. Traditio ad MORES pertinet, quod signum Crucis in fronte pingendum sit, quod certis diebus ieiunia, aut festa celebranda, &c.

Traditio PERPETVA est, quæ instituitur, vt semper seruetur, vsque ad mundi consummationem, vt in exemplis posit. TEMPORALIS est, quæ instituitur ad certum tempus, vt observatio legalium quarundam cæremoniarum, quæ seruandæ erant vsque ad plenam Euangelij promulgationem, vt facilius Ecclesia ex Iudæis & Gentibus coalesceret.

Traditio VNIVERSALIS est, quæ toti Ecclesiæ seruanda traditur, qualis est Paschatis, Pentecostes, & similium magnorum festorum observatio, vt B. Augustinus docet epistola 118. PARTICVLARIS est, quæ traditur vni tantum, aut pluribus Ecclesiis, qualis erat tempore Augustini ieiunium Sabbathi, quod Petrus Rom. Ecclesiæ tradiderat, & ab ea sola, & quibusdam aliis seruabatur, vt Augustinus docet epistola 86. ad Casulanum.

Tradi-

Traditio NECESSARIA est, quæ traditur in forma præcepti, vt celebratio Paschæ die Dominico post decimam quartam Lunam Martij. LIBERA est, quæ traditur in forma consilij, vt asperio aquæ lustralis, & similia.

CAPVT III.

Explicatur status questionis, & mendacia quædam aduersariorum deteguntur.

CONTROVERSIA igitur inter nos, & hæreticos in duobus consistit. PRIMUM est, quod nos asserimus, in Scripturis non contineri expressè totam doctrinam necessariam, siue de fide, siue de moribus: & proinde præter verbum Dei scriptum, requiri etiam verbum Dei non scriptum, id est, diuinas & Apostolicas traditiones.

At ipsi docent, in Scripturis omnia contineri, ad fidem, & mores necessaria, & proinde non esse opus vlllo verbo non scripto. LUTHERVS in comment. cap. I. ad Gal. Neque aliter inquit, doctrina in Ecclesia traditur, & audiri debet, quam per verbum Dei, hoc est, sancta Scriptura. Doctores, & auditores alij cum sua doctrina, anathema sunt. IOAN. BRETIVS in Prolegomenis, cap. de traditionibus. Persequitur, significat Apostolus, quod nulla traditio contra, & præter testimonia Scriptura agnoscenda sit pro dogmate necessario ad salutem. IOANNES CALVINVS lib. 4. Institut. cap. 8. 11. Esto igitur, inquit, hoc firmum axioma: non aliud habendum esse Dei verbum, cui detur in Ecclesia locus, quam quod legimus in primis, & Prophetis, deinde scriptis Apostolicis contineri. MARTINUS KEMNITIVS in examine Concilij Trident. sæpius repetit, hunc esse statum questionis, an Scripturae contineant omnia dogmata ad salutem necessaria: & scilicet negare, nos negare.

SECUNDO dissidemus, quod illi existimant, Apostolos quidem quædam instituisse præter Scripturam, quæ ad ritum & ordinem Ecclesiæ pertinent, quæ tamen non sint necessaria, nec præcepta, sed libera: Nihil autem tradidisse præter Scripturam, ad fidem aut mores necessario pertinens; id clari docet

docet Kemnitius cum agit de septimo genere traditionum, & Calvinus lib. 4. Institut. cap. 10. §. 20. Nos autem agnoscimus traditiones Apostolicas omnium generum, ut supra exposuimus.

*Contrarij
asertio.*

TERTIO diffidemus, quod illi putant, traditiones Apostolicas, si quæ fuerunt, nunc non exstare, id est, non posse certò demonstrari aliquam Apostolicam traditionem. Ita **KEMNITIUS** ibidem: Nullis, inquit, certis & firmis documentis probari potest, qui sint ritus certò ab Apostolis traditi, qui ex Scriptura ostendi non possunt. Nos è contrario asserimus, non deesse certas vias, & rationes, quibus Apostolicæ traditiones ostendantur.

NUNc antequam ad probationem veniam, pauca dicam more solito de contradictionib. & mendaciis ipsorum. **BRENTIUS** & **KEMNITIUS** locis notatis apertè dicunt, nihil posse æquari sacris Scripturis. **BRENTIUS** sic ait: Non contenti Scriptura diuinitus commendata & confirmata, iactant Apostolos multa tradidisse posteris sermone, quæ non minorem habent auctoritatem, quàm quæ scripto mandata sunt. **KEMNITIUS** autem ait: Insignis audacia est, maiestati, & auctoritati Scriptura canonica aliquid æquare.

Contradi.

At iidem fatentur Apostolos aliquid tradidisse præter Scripturas. **BRENTIUS** ibidem sic ait: Negari non debet, nec potest, quin tam Christus multa dixerit & fecerit, quàm Apostoli multa tradiderint, & instituerint, quæ non sunt ab ipsis literis comprehensa. **KEMNITIUS** autem sic ait: Apostolos igitur ritus quosdam ordinasse & tradidisse Ecclesiis, ex scriptis ipsorum certò constat: & verisimile est quosdam etiam alios externos, qui in Scriptura annotati non sunt, ab Apostolis traditos esse, &c. Iam verò si non minor est auctoritas Apostoli ore præipientis, quàm literis mandatis, certè non est audacia, æquare aliquid non scriptum, verbo scripto. Possumus enim ut minimum æquare ordinationem ritus externi ab Apostolis traditam, cum simili ordinatione literis mandata. Ipsi enim utroq; modo fatentur Apostolos aliquid ordinasse. Cur ergo clamant insignem audaciam esse aliquid æquare verbo scripto?

Kemnit.

Nunc ad mendacia veniamus. Primum commune est Caluino, Brentio & Kemnitio sæpius repetere, non velle omnem ritum

Mendacio.

ritum Ecclesiae esse Apostolicam traditionem sine ullo delictu. CALVINVS lib. 4. Institut. cap. 10. §. 19. Romanenses magistri extorquere solunt, inquit, et nulla sit apud eos carem-
niola, qua non pro Apostolica censeatur. At non hoc dicimus, sed eas tantum recipimus pro Apostolicis, quas firmis testi-
moniis antiquorum probare possumus esse Apostolicas. De-
INDE commune est iisdem sic agere, quasi ipsi Scripturam
tantum, nos traditiones tantum defendamus, neque curemus
an traditiones sint secundum Scripturam, an contra Scri-
pturam: at non ita est, nam Scripturam nos pluris facimus
quam illi, nec ullam traditionem admittimus contra Scri-
pturam.

Sed KEMNITII mendacia sigillatim enumeranda sunt.
In examine igitur edito anno salutis M. D. LXVI. ad 4. fol.
pag. 68. & 69. dicit nos asserere, Deum constituisse ut doctrina
Christi & Apostolorum non scriberetur in libris, sed tantum
viva voce traderetur. & ipse postea pag. 185. asserit, Apostolos
habuisse mandatum, ut scriberent. Sed utrumque est menda-
cium, & veritas est in medio. Nullus enim Catholicorum do-
cuit unquam, Deum constituisse ut novum Testamentum
non scriberetur, vel proferat Kemnitius auctorem, qui hoc
dixerit. sic enim, Evangelistae & Apostoli nostra sententia
peccassent gravissime scribendo; sed tantum dicimus, novum
Testamentum praecipue in corde scribi debere, nec neces-
sario exigere, ut scribatur in libris.

11
4
Fallum quoque est, Deum mandasse Apostolis, ut scribe-
rent. Legimus enim Matth. ult. mandatum, ut praedicarent
Euangelium; ut autem scriberent, nusquam legimus. Itaque
Deus nec mandavit expresse ut scriberent, nec ut non scribe-
rent. Nec tamen negamus, quin Deo volente & inspirante
Apostoli scripserint, quae scripserunt. aliud enim est aliquando
facere Deo suggerente & inspirante, aliud eo aperte prece-
piente. Neque obstat, quod in Apocalypsi aliquoties legimus
Scribe quae vides. iubetur enim Ioannes scribere quasdam
canas visiones, non doctrinam Euangelij, & praecepta mor-
rum, de quibus nos agimus.

Deinde in fine disputationis de traditionibus. pag. 420. fol.
ait: Postremo multa monebit Lectorem & hac observatio, quod
Pontificij non verentur multa ad Apostolorum traditiones re-
ferre.

ferre, qua ab aliis auctoribus multò posterioribus instituta,
Et profecta esse ex ipsis Pontificiorum scriptoribus ostendi po-
test, etc. Hoc autem probat undecim exemplis, quorum nul-
 lum caret mendacio.

PRIMUM est, ubi dicit scripsisse Innocentium III. cap.
 Cum Marthe, extra de celebratione Missarum, plura quidem
esse verba in consecratione calicis, quàm Dominus in Euan-
gelio dixerit; sed tamen illa haberi ex Apostolica traditione:
At, inquit Kemnitius, scriptores Pontificij annotarunt, à qui-
bus Rom. Pontificibus illa verba adiecta sint. Mendacium est.
 Nam scriptores Catholici annotarunt quidem in reliquo ca-
 none, quis Pontifex quid addiderit: at in verbis consecratio-
nis nemo inuenitur aliquid addidisse: nec est, qui in hac re
 contradixerit Innocentio.

SECUNDUM mendacium: Totum canonem Missæ, inquit,
esse ex Apostolica traditione, si quis vel dubitare se ostende-
rit, anathema percellitur. Mendacium est. Nam cum in ca-
 none fiat commemoratio multorum Sanctorum, quorum
 aliqui CC. annis post Apostolos fuerunt, quis dubitare potest
 non totum canonem esse ex Apostolica traditione? vel dicat
apertè Kemnitius, ubi legerit, quod tam audacter affirmat.
 Non igitur totum canonem, sed summam, & præcipuam
partem asserimus esse ex Apostolica traditione, cui postea
 summi Pontifices aliquid addiderint.

TERTIUM mendacium: Alexander, inquit, aquam vino
esse admiscendam in celebratione Eucharistiæ statuit. idem
aquam, & salem benedictum instituit. igitur falso isti ritus
ad Apostolorum traditionem renocantur. Mendacium. Audi
 enim Alexandri verba in epist. i. Repulsis, inquit, opinionibus
superstitionum, panis tantum, & vinum aqua permixtum
in sacrificio offerantur. Non debet enim (ut à Patribus acce-
piimus, & ipsa ratio docet) in calice Domini aut vinum solum,
aut aqua sola offerri. Itaque verum est quod dicit Cyprianus
 libro 2. epistola 3. hanc esse diuinam traditionem. Alexan-
 der enim satis apertè significat, non à se incepisse hunc usum,
 cum eum se à Patribus accepisse dicat. De aqua etiam bene-
dicta non dicit, se primùm eam iussisse benedici, sed indicat
se facere quod est antiquæ consuetudinis. Sic enim ait: A-
quam, inquit, sale conspersam populis benedicimus, &c. Itaq;
 merito

merito dicitur esse Apostolica traditio à Clemente lib. 8. apostolicarum constit. cap. 35. & à B. Basilio lib. de Spiritu Sancto, cap. 27.

4.

QUARTVM est: Telesphorus ieiunium quadragesimale instituit. Mendacium. Telesphorus enim in epistola sua non dicit se instituisse Quadragesimam, sed tantum ut clericis solitum ieiunium omnium Christianorum adderent tres dies, id est, inciperent à carnibus abstinere in Dominica quadragesimæ: Cognoscite, inquit, à nobis & cunctis Episcopis in sancta & Apostolica sede congregatis statutum esse, ut septem hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes clerici ac ne ieiunent. Quibus verbis optimè cohæret quod dicit Hieronymus in epist. ad Marcellam, de erroribus Montani. Quadragesimam ab Apostolis institutam traditione non scripta.

5.

QUINTVM mendacium: Hyginus, inquit, chrisma instituit. Mendacium sine ullo fundamento. Nihil enim de chrismate in epistolis Hygini inuenitur: nec exstat apud alios aliquod decretum, nisi quod Gratianus de consecrat. dist. 4. can. In Catechismo, affert decretum quoddam Hygini, qui statuit, vnum & eundem esse posse eum, qui suscipit baptismum, & qui confirmatum, id est, patrinum, etsi melius sint diuersi. Itaque rectè à Fabiano Papa in epistola 2. dicitur chrisma singulis annis renouandum, quod sic Apostoli instituerint.

6.

SEXTVM est: Calixtus ieiunia quatuor temporum instituit: ergo falsum est, quod sint ex Apostolica traditione. Mendacium est, quod Calixtus omnia instituerit quatuor temporum ieiunia. ipse enim in epist. 1. dicit, se tantum addidisse unum ieiunium ad tria, quæ antea erant. Quocirca quod dicitur Leo 2. de ieiunio Pentecostes, & serm. 8. de ieiunio septimi mensis dicit, illa ieiunia esse ex Apostolica traditione non pugnat cum decreto Calixti.

7.

SEPTIMVM est: Syluester confirmationem puerorum instituit. Mendacium impudentissimum. Nihil enim tale à Sylvestro vsquam legitur, & inueniuntur decreta Pontificum longè Sylvestro antiquiorum, de consecrat. dist. 4. can. In Catechismo, & can. Non plures. & dist. 5. can. 1. 2. & sequentibus, ubi non ipsum Sacramentum, sed aliqui ritus circa eius administrationem instituuntur.

OCTAVVM

OCTAVVM est: Felix altarium consecrationem instituit. Et hoc mendacium est. Constat enim Syluestrum auctorem huius ritus fuisse. Videtur Kemnitium decepsse epist. I. Felicis IV. vbi multa disputantur de consecratione altarium. sed nihil ibi instituitur noui, sed solum antiqui ritus explicantur.

NONVM est: Felix IV. instituit, ut infirmi ante obitum un-
gantur. Mendacium solemne. Nam Marci 6. Apostoli vn-
gebant aegrotos oleo. Et Iacobi 5. precipitur, ut presbyteri vn-
gant aegrotos oleo. Et Innocentius I. Felice IV. centum annis
antiquior, in epist. I. quæ est ad Decentium, cap. 8. vnctionem
infirmorum Sacramentum Ecclesiæ esse dicit.

DECIMVM est: Syricius memoriam, & inuocationem San-
ctorum Missæ addidit. Et hoc mendacium est. Nam CYRIL-
LVS Hierosolymitanus Syricio antiquior, in catechesi 5. my-
tagogica: Cum hoc sacrificium, inquit, offerimus, facimus
mentionem eorum, qui ante nos obdormierunt, primum Pa-
triarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, & De-
us orationibus illorum suscipiat preces nostras, &c. Et simili-
ter in liturgia Basilij, qui antiquior fuit Syricio, videmus fieri
memoriam, & inuocationem Sanctorum.

VNDECIMVM est: Pelagius memoriam mortuorum anni-
uersarias, Missæ adiecit. Et hoc mendacium est. Nam TER-
TYLLIANVS longè antiquior Pelagio Papa, lib. de Mono-
gama, meminit anniuersariæ oblationis pro defunctis; & li-
bro de corona militis dicit, suffragia pro defunctis, ex Apo-
stolica traditione descendere.

His addamus mendacium DVODECIMVM, ex libro, quæ
inscripsit, Theologiæ Iesuitarum præcipua capita: Notabis,
inquit Kemnitius, hoc loco, Lector, quam faciant Iesuitæ dif-
ferentiam inter traditiones Apostolorum scriptas, & inter
eas, quas ipsi sub nomine Apostolorum confingunt. Scriptas di-
cunt esse arbitrarías; confictas dicunt obligare sub periculo sa-
lutis. Hoc mendacium tam insigne, inde collegit Kemnitius,
quod Colonienfes in lib. contra Catechismum Monhemij,
scripserant, illud: Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi
vobis, &c. I. Corinth. II. non significare, præcepi vobis, sed,
docui vos, atque inde deduxerunt, ex eo loco non colligi, ob-
ligari laicos ad vsum calicis in Sacramento altaris. Sed si il-

lud, *Tradidi vobis*, non significat, docui, sed, præcepit; quæso, sensus est? Quid sibi vult, *Ego præcepi vobis*, quod Dominus IESVS, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & nonne hîc historia narratur, & non lex constituitur? Itaque non dicunt Iesuitæ, traditiones scriptas non obligare, sed obligare diuerso modo. Quando traditio est de doctrina fidei vel re gesta, obligat ad credendum, non ad operandum, sicut traditio de morte Christi. At quando est de mandatum præceptis, obligat ad operandum; quod idem & de scriptis intelligendum est.

CAPVT IV.

Ostenditur necessitas traditionum.

NUNC vt ad probationem veniamus. *Tria denotare conabimur.* Primum, *Scripturas sine traditionibus nec fuisse simpliciter necessarias, necessitates.* Secundò, *traditiones Apostolicas non solum de ritibus, sed etiam de fide reperiri.* Postremò, *quod certi esse possimus de veris traditionibus.*

PRIMUM probo ex variis ætatibus Ecclesiæ. Nam ab antiquitate usque ad Moysen, fuit Ecclesia Dei aliqua in mundo, colebant homines Deum Fide, Spe & Caritate, & externis ritibus, vt patet ex Genesi, vbi introducuntur Adam, Abel, Seth, Enoch, Noë, Abraham, Melchisedech, & alij homines, & ex Augustino lib. II. de ciuit. Dei, & sequentibus, vbi dicitur ciuitatem Dei ab initio mundi vsque ad finem: at nulla esset Scriptura diuina ante Moysen, vt patet, tum quia omni consensu Moyses est primus scriptor sacer, tum quia in Genesi non fit mentio doctrinæ scriptæ, sed solum traditæ, Gen. 12. Scio, inquit Deus, quod Abraham præcepturus sit filiis suis, & domus sua post se, & custodiant viam Domini. Igitur per bis mille conseruata est religio sola traditione: non esset Scriptura simpliciter necessaria. Quomodo enim conseruata potuit antiqua illa religio sine Scriptura ad duo millia annorum, ita potuit doctrina Christi conseruari sine Scriptura per mille quingentos annos. Deinde à Moysen vsque ad Christum per alia duo annorum millia, exstiterunt quidem Scripturæ

tamen ea solę erant Iudeorum; reliquę autem gentes, in quibus etiam erat apud aliquos vera religio, & fides, sola traditio non scripta inueniebatur.

Nam quod pręter Iudęos multi alij ad Ecclesiam pertinerent, patet ex Iob, & amicis eius. Item ex AUGUSTINO, qui hoc constanter asserit lib. 2. de pecc. orig. cap. 24. & lib. 1. de prędest. Sanctor. cap. 9. & lib. 18. de ciuit. Dei, cap. 47. & in ipso populo Dei, etsi Scripturę exstarent, tamen magis vtebantur Iudęi traditione quàm Scriptura, vt patet ex illo Exodus 13. Narrabis filio tuo in illo die dicens, hoc est quod fecit Dominus, &c. Deuter. 32. Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi. Iob. 8. Interroga generationem pristinam, & diligenter inuestiga patrum memoriam. Iudicum 6. Vbi sunt mirabilia, quę narrauerunt nobis patres nostri? Psalm. 43. Deus, auribus nostris audiuiimus, patres nostri annunciauerunt nobis opus quod operatus, &c. Psalm. 77. Quanta mandauit patribus nostris nota facere eis filiis suis, vt cognoscat generatio altera. Filij qui nascentur, & exurgent, & narrabunt ea filiis suis. Eccles. 8. Non te pretereat narratio seniorum, ipsi enim didicerunt à patribus suis. & tamen fuit Ecclesiasticus ex vltimis scriptoribus Testamenti veteris.

Causa autę, cur vterentur Hebręi magis traditione quàm Scriptura, videtur fuisse, quia vsque ad tempora Esdrę, Scripturę non erant redactę ad formam librorum, vt facillę & commodę haberi possent, sed erant dispersę in variis annalibus, & chartis, & interdum ex negligentia sacerdotum longo tempore non inueniebantur, vt patet ex 4. Reg. 22. vbi narratur tanquam nouum quid, quod in diebus Iosif fuerit inuentum vnum volumen legis Domini in templo. Esdras autem post captiuitatem omnia collegit, & simul in vnum corpus redegit, addens in Deuteronomio vlt. cap. de vita Moysis, & quędam alia hinc inde ad historię continuationem. De quo vide Theodoretum pręfatione in Psalmos, Bedam in cap. 9. lib. 1. Esdrę, & Petrum Antonium Beuter annotatione noua de sacra Scriptura.

Porro à Christi aduentu per annos multos fuit Ecclesia sine Scripturis, ita vt adhuc suo tempore scribat IRENAEVS lib. 3. cap. 4. fuisse Gentes aliquas Christianas, quę solis traditio-

ditionibus sine Scriptura optimè viuerent. Igitur ex hac
ductione satis apparet, Scripturas non esse simpliciter ne-
cessarias. Quòd autem CHRYSOSTOMVS dicit homilia
Matth. Scripturas non fuisse necessarias Patriarchis & Apo-
stolis: tamen nobis propter hominum corruptionem esse
necessarias: intelligitur de necessitate non simpliciter, sed
ut ne esset, id est, de utilitate. nam alioqui etiam tempore Pa-
triarum & Apostolorum multi improbi fuerunt.

Quod autem Scripturæ non omnia ita contineant, ut
fiant ipsæ sine alia traditione, probo PRIMO, quia ve-
tus canon Scripturarum simul sumptus, est sufficiens, vel
guli libri per se sunt sufficientes. Non potest dici, quod
guli libri sint sufficientes, nam tunc falsum esset quod
Kemnitius, traditionis vsum fuisse in Ecclesia vsque ad
plementum totius canonis Scripturarum. Præterea videntur
Euangelistas non singulos omnia continere. Nam Ioannes
nihil scripsit de Annunciatione, Natiuitate, Circumcisione,
Epiphania Domini, & aliis multis rebus: idem de aliis
potest. ITEM, si vnus liber continet sufficienter omnia,
opus fuit tot libris? DENIQUE ipsi aperte dicunt, totum
non esse necessarium ad hoc, ut sufficiens doctrina habe-
tur. At neque id verè affirmari potest. Nam multi libri
sacri & canonici perierunt, igitur non habemus, nec habui-
mus à M. D. annis sufficientem doctrinam, si tota sit in
Scripturis. Nam ex Testamento veteri multos libros perisse
docet CHRYSOSTOMVS hom. 9. in Matth. in illud, *Mu-*
ltus vocabitur: *Multa*, inquit, *ex Prophetis perierunt*
mentis, quod de historia Paralipomenon probare possibiles
Desides enim cum essent Iudæi, nec desides modo, sed etiam
impj, alia quidem perdididerunt negligerter, alia sero am-
cenderunt, tum conciderunt. Idem docet homil. 7. in prima
ad Cor. Neque responderi potest, illa omnia, quæ perierunt
fuisse reparata per Esdram: nam Chrysostomus vult pro-
nunc non omnia exstare vaticinia Prophetarum, & proinde
quia Iudæi multa amiserunt.

Præterea Esdras non reparauit libros perditos, sed emendauit, & collegit eos, qui exstabant. 1. Paralip. vii. *Gestatem David*, inquit, *priora & nouissima scripta sunt in libro Samuelis uidentis, & in libro Nathan Prophetae, atque in*

mine Caias Sidentis. Et 2. Paral. 9. Reliqua autem opera Salomonis scripta sunt in verbis Nathan Propheta, & in libris Achie Silonitis, in visione quoque Addo Sidentis. Et lib. 3. Reg. cap. 4. Loquutus est Salomon tria milli a parabolarum: & fuerunt carmina eius quinque millia. Vbinam sunt hæc omnia? Ex Testamento nouo certum est, periisse epistolam Pauli ad Laodicenses, cuius ipse meminit Coloss. ult. & fortè aliam ad Corinth. cuius mentio fieri videtur 1. Corinth. 5. in illis verbis; scripsi vobis in epistola: & facile potest fieri, adhuc aliqua alia periisse. Viderint ergo hæretici, unde resarcient tam insignem defectum.

SECUNDO, probatur hoc idem ex discrimine. quod est inter prædicationem, & Scripturam Apostolorum. Nam si Christo & Apostolis fuisset propositum verbum Dei coarctandi & restringendi ad Scripturam, imprimis rem tanti momenti Christus apertè præcepisset, & Apostoli alicubi testarentur, se ex Domini mandato scribere: quemadmodum ex Domini mandato in toto orbe docuerunt. at id nusquam legimus. Deinde ad prædicandum viua voce non expectarunt Apostoli oblatam occasionem, vel necessitatem, sed sponte sua, & ex proprio instituto perrexerunt: at ad scribendum non nisi necessitate quadam coacti animum applicuerunt.

MATTHAEVM, scribit Eusebius lib. 3. histor. cap. 24. vel cap. 18. in alia editione, ea occasione scripsisse, quia cum prædicasset Hebræis, & ad Gentes ire pararet, vtile iudicauit, si iis, quos corpore deferebat, aliquod memoriale doctrinae suæ, & prædicationis relinqueret. MARCVVM, refert idem Eusebius lib. 2. hist. cap. 15. nec sponte sua, nec à Petro (cuius discipulus erat) iussu, sed compulsu precibus Romanorum scripsisse Euangelium. LVCAM, idem Eusebius tradit lib. 3. histor. cap. 24. ideo solùm scripsisse, quia viderat multos alios temerè præsumpsisse ea literis mandare, quæ non perfectè nouerant, vt nimirum nos abstraheret ab incertis aliorum narrationibus.

IOANNEM, scribit idem Eusebius ibidem vsque ad extremam senectutem sine vlla Scriptura Euangelium prædicasse; & addit Hieronymus in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, tandem eum compulsu fuisse ab Asiæ Episcopis, Euangelium scribere propter Ebionitarum hæresim tunc exorien-

tem. Itaque nisi Ebionis hæresis exstisset, Ioannis Euangelium fortasse non haberemus; quemadmodum nec alia nisi prædictæ occasiones oblata fuissent. Rectè enim Eusebius loco notato, solum duos, ex Apostolis duodecim Euangelium scripsisse, & eos necessitate quadam ad hoc uocatos.

Ex quo manifestè colligitur, Apostolos non de scribendo sed de prædicando Euangelio primaria intentione cogitasse. Præterea, si doctrinam suam literis consignare ex profecto uoluissent: certè Catechismum, aut similem librum confecerunt. At ipsi vel historiam scripserunt, ut Euangelistæ; vel epistolas ex occasione aliqua, ut Petrus, Paulus, Iacobus, Ioannes; & in iis non nisi obiter disputationes de dogmatibus tractauerunt. Denique vel singuli Apostoli edidissent certam doctrinam Euangelicam, cum singuli haberent aliquam alicuius provinciam, vel certè omnes simul congregati, ut quam discederent in suas provincias, communem alicuius librum edidissent, sicut constat eos communiter Symboli fidei composuisse, quod tamen non scripserunt, sed uocatum voce tradiderunt, ut docent B. IRENAEVS lib. 3. cap. 1. B. Hieronymus in epistola ad Pammachium contra Iovinianum, Ioannis Hierosolymitani, & B. Augustinus lib. de fide & operibus, cap. 9. B. Ambrosius epist. 81. ad Syricium, B. Iulianus epistola 13. ad Pulcheriam. Rufinus & B. Maximus in expositione Symboli.

3. Probatur TERTIO, ex multis, quæ ignorari non possunt & tamen in Scripturis non continentur. Ac PRIMUM, in tempore Testamenti veteris sine dubio non minus fœminæ, quam viri remedium aliquod habebant, quo à peccato omnes purgarentur, & tamen pro masculis instituta erat circumcisio secundum multorum opinionem, quid autem effectum fœminis, nusquam habet Scriptura.

DEINDE, eodem tempore non est ullo modo creditum non fuisse remedium ullum pro masculis morientibus octauum diem, quo solo poterant circumcidi, & tamen non exstat de hac re in Scriptura.

3. TERTIO, gentiles multi saluari poterant, & saluabantur tempore Testamenti veteris, & verè ad Ecclesiam pertinebant, ut supra ostendimus, & tamen nihil profusus de eorum

iustificacione à peccato originali, aliisq; peccatis in Scriptura habetur.

4. QVARTO, necesse est nosse, exstare libros aliquos verè divinos: quod certè nullo modo ex Scripturis haberi potest. Nam etiam si Scriptura dicat, libros Prophetarum, & Apostolorum esse divinos, tamen non certò id credam, nisi prius credidero, Scripturam, quæ hoc dicit, esse divinam. Nam etiam in Alcorano Mahumeti passim legimus, ipsum Alcoranum de cœlo à Deo missum, & tamen ei non credimus. Itaq; hoc dogma tam necessarium, quòd scilicet aliqua sit Scriptura divina, non potest sufficienter haberi ex sola Scriptura. Proinde cum fides nitatur verbo Dei, nisi habeamus verbum Dei non scriptum, nulla in nobis erit fides.

5. QVINTO, non satis est scire, esse Scripturam divinam, sed oportet scire quæ sit illa. id quod nullo modo potest haberi ex Scripturis. Quomodo enim colligemus ex Scriptura, Evangelia Marci & Lucæ esse vera, Evangelia Thomæ & Bartholomæi esse falsa? cum ratio potius dicat, magis credendum libro præferenti titulum Apostoli, quàm non Apostoli.

Et unde colligam, epistolam ad Romanos esse verè Pauli, epistolam ad Laodicenses, quæ nunc circumfertur, non esse Pauli? cum utraque præferat titulum Pauli, & cum Paulus in epistola ad Colossenses, capite ultimo, dicat se scripsisse ad Laodicenses, nusquam autem dicat, se scripsisse ad Romanos?

6. SEXTO, oportet etiam non solum scire, qui sint libri sacri, sed etiam in particulari istos, qui sunt in manibus, esse illos. Non enim satis est, credere, Evangelium Marci esse verum, Evangelium Thomæ non esse verum, sed oportet etiam credere, hoc Evangelium, quod nunc legitur nomine Marci, esse illud verum, & incorruptum, quod scripsit Marcus. quod certè ex Scripturis haberi non potest. Quomodo enim ex Scriptura colligam, hoc Evangelium non esse supposititium, ut dicunt Mahumetani, vel certè totum depravatam, ut dicebant olim Manichæi, & nunc Anabaptistæ?

*Evangelium
in Marci.*

Ad hæc tria responder CALVINVS lib. I. Instit. cap. 7. §. 1. & 2. Scripturas sacras discerni à non sacris per se, ut lucem à tenebris, dulce ab amaro. At contrà, nam si ita esset, cur

Lutherus iudicaret epistolam Iacobi stramineam, & Calvinus Apostolicam? Ideo addit Calvinus ibidem §. 4. non omnibus apparere hanc differentiam Scripturarum, sed solum habentibus spiritum. nam etiam lucem à tenebris non discernit caecus. At contra, nam Calvinus ibidem cap. 9. §. 1. contendit Apostolos, & primæ Ecclesiæ fideles, habuisse verum spiritum: sed illi iudicabant librum Sapientiæ esse sacrum, ut AUGUSTINUS testatur, de prædestinat. cap. 14. quem tamen librum Calvinus, qui etiam spiritum iactat, vult esse profanum.

Præterea, veteres vno ore testantur, non aliunde nos habere, Scripturam esse divinam, & qui sint libri sacri, quam traditione non scripta. Sic apud Eusebium lib. 6. hist. cap. 1. Serapion reiicit quædam falsò inscripta Petro, quia per traditionem acceperat, nihil tale scripsisse Petrum. Et cap. 1. Clemens Alexandrinus secundum traditionem sibi à senioribus commendatam, docet quæ sint vera Evangelia. Et cap. 1. Origenes: *Ex traditione, inquit, didici de quatuor Evangelis, quod hæc sola, &c.* BASILIUS quoque libro de Spiritu sancto, cap. 27. dicit, si traditiones non scriptæ negligantur, fore ut Evangelium etiam magnum detrimentum patiantur. Denique, AUGUSTINUS lib. contra epist. fundamenti, cap. 1. clare dicit, se Evangelio non crediturum, nisi Ecclesia id recipiat.

Sed instat Calvinus, fundamentum Ecclesiæ sunt Scripturæ Apostolorum & Prophetarum, Ephes. 2. igitur non credimus, Scripturas esse divinas ex traditione Ecclesiæ, quia tunc fundamentum Scripturæ esset Ecclesia. RESPONDEO, Apostolum non dicere, scripta Apostolorum & Prophetarum esse fundamentum, sed Apostolos & Prophetas. Isti autem non solum scripserunt, sed etiam ore tradiderunt, & docuerunt scripsisse. Atque ita ex verbo Apostolorum non scripto, & per Ecclesiam nobis tradito, cognoscimus, quod sit verbum Apostolorum scriptum. Sed de his diximus libro superiore.

BRENTIUS igitur in Prolegomenis, non inveniens eorum, fatetur, hanc unam & solam traditionem non scriptam esse recipiendam. Et idem docet KEMNITIVS, tractans secundum genus traditionum, in examine Concilij Tridentini. At si ita est, non igitur sola Scriptura sufficiens est, ut ipse

tam sape & tam seriò docent. Si enim destituatur hac traditione non scripta, & Ecclesiæ testificatione, parum proderit. Præterea si hæc traditio ad nos peruenire potuit, cur non per eandem viam potuerunt etiam aliæ peruenire? Denique vel hæc traditio est verbum Dei, vel non; si non, igitur non habemus fidem. fides enim verbo Dei nititur; si sic, cur ergo clamant, nullum esse Dei verbum nisi scriptum?

SEPTIMO necesse est, non solum Scripturam posse legere, sed etiam intelligere. At sapissimè Scriptura ambigua & perplexa est, ut nisi ab aliquo, qui errare non possit, explicetur, non possit intelligi, igitur sola non sufficit. Exempla sunt plurima; nam æqualitas diuinarum personarum, processio Spiritus sancti à Patre & Filio, ut ab vno principio, peccatum originis, descensus Christi ad inferos, & multa similia deducuntur quidem ex sacris literis, sed non adeò faciliè, ut si solis pugnandum sit Scripturæ testimoniis, nunquam lites cum proteruis finiri possint. NOTANDUM est enim, duo esse in Scriptura, voces scriptas, & sensum in eis inclusum; voces sunt quasi vagina, sensus est ipse gladius spiritus. Ex his duobus primùm habetur ab omnibus, quicunque enim nouit literas, potest legere Scripturas: at secundum non habent omnes, nec possumus in plurimis locis certi esse de secundo, nisi accedat traditio. Et hoc fortè dicere voluit Basilus de Spiritu sancto, cap. 27. cum ait, sine traditionibus non scriptis Evangelium esse purum nomē, id est, esse tantum voces & verba sine sensu.

OCTAVO credendum est, beatam MARIAM semper fuisse Virginem, contra errorem Heluidij, ut semper tota Ecclesia credidit: & tamen nullum de hac re est in Scripturis testimonium.

NONO credendum est, in nouo Testamento Pascha esse celebrandum die Dominico, nam hæretici habiti sunt ab Ecclesia antiqua Quartadecimani: & tamen nihil prorsus de hac re exstat in Scripturis. Idem dici posset de multis aliis.

DECIMO credere oportet, & credunt nobiscum Lutherani & Calvinistæ, contra Anabaptistas, Baptismum paruulorum esse ratum. Id autem ex solis Scripturis nec Catholici probant, nec Lutherani vlllo modo probare possunt. Nam illi existimant, Baptismum sine fide actuali propria nihil valere,

re, & propterea credunt, infantes, dum baptizantur, actu credere, id quod non solum Lutherus docet in cap. 3. ad Galat. & Kemnitius in Exam. sess. 7. Concilij Tridentini, sed & Synodus generalis Lutheranorum Wirembergæ habita definiuit. At hoc nullo modo ex Scripturis probari potest. Vbi enim quæso, Scriptura indicat, infantes uti ratione, ante usum rationis, dum baptizantur? Hinc videlicet Anabaptistæ Lutheranos redigunt ad miras angustias, & cogunt eos, velint nolint, ad traditionem & usum Ecclesiæ recurrere.

VNDECIMO credit Lutherus purgatorium esse. Sic enim ait in assertionibus, art. 37. *Ego tamen & credo purgatorium esse, & consulo suadeoq; credendum.* Et tamen in articulo illo 37. asserit, purgatorium non posse probari ex sacris literis.

DENIQUE credunt omnes hæretici huius temporis, nullum esse verbum Dei nisi scriptum: at hoc certè in tota Scriptura nusquam inuenitur. Quod enim præcipue solent afferre ex Deuter. 4. *Non addetis ad Verbum, quod vobis loquitur, nec auferetis ex eo.* nihil eos iuuat. non enim dicit Moyses, ex verbo scripto, sed, ex verbo quod loquor.

CAPVT V.

Esse aliquas veras traditiones, demonstratur ex Scripturis.

DEMONSTRAVIMVS hætenus Scripturas suas traditionibus nec omnino necessarias, nec sufficientes fuisse: nunc quod secundo loco proposuimus ostendemus, esse videlicet aliquas veras traditiones.

AC PRIMUM colligi potest ex iis, quæ diximus. Nam Scriptura non continet omnia, & necessarium est verbum traditum, sequitur esse aliquod verbum traditum, alioqui Deus non bene prouidisset Ecclesiæ. SECUNDO, probatur testimoniis Scripturarum. Primum est Ioan. 16. *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo.* Et Ioan. vlt. *Sunt autem & alia multa, quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, non ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt.* libri.

libros. Constat igitur, multa Dominum fecisse, & dixisse, quæ non sunt scripta. Nam istos libros, qui exstant, vna manus capere potest: Ioannes autem dicit, totum mundum non posse capere libros, qui scribendi essent. Et præterea illa, quæ promittebat Dominus se dicturum Ioan. 16. dixit haud dubiè post resurrectionem suam, vt Lucas testatur Actor. I. Per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei. At de gestis & verbis Domini post resurrectionem, paucissima scripserunt Euangelistæ. Non autem est vlllo modo credibile, Apostolos, qui illa viderant & audierant, non tradidisse Ecclesiis, nec enim inuidi, aut obliuiosi erant, vt nollent, aut non possent ea dicere.

Respondent, etiam si non sint scripta omnia, quæ dixit, aut fecit Iesus, esse tamen scripta omnia necessaria. Sed hoc iam est refutatum. multa enim necessaria non sunt scripta, & præsertim de Sacramentorum institutione, quæ sine dubio Dominus tradidit in illis diebus quadraginta.

SECUNDVM testimonium est, I. Cor. II. vbi Paulus duas quæstiones tractat; vnã de modo orandi in Ecclesia; alteram de modo sumendæ Eucharistiæ. Primam exorditur à traditione: Laudo, inquit, vos, quod per omnia mei memores estis, & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis. Ista enim præcepta de modo orandi, & sumendæ Eucharistiæ, nusquam scripta inueniuntur. Et apertè Chrysostomus & Theophylactus notant hoc loco, Apostolum loqui de præceptis non scriptis; necnon Ephiphanius hæres. 61. quæ est Apostolicorum; & Basilius libro de Spiritu sancto, cap. 29. & Damascenus lib. 4. cap. 17. Deinde, quia adhuc aliquid deerat præceptis traditis, addit, vt etiam hoc seruent, vt viri in Ecclesia orent capite aperto, mulieres capite velato. Et vt ostendat multum tribuendum esse traditioni & consuetudini Ecclesiæ, etiam sine scripto, concludit: Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei. Itaque vult reprimi contentiosos, ex Ecclesiæ consuetudine.

Alteram quæstionem exorditur etiam à traditione: Ego enim, inquit, accepi à Domino, quod & tradidi vobis. Et concludit: Cetera cum videro, disponam. Quid autem disposuerit, nusquam scriptum inuenitur. Merito autem censent Catholici,

tholici, eum non solum disposuisse quæ ad ritus & ceremonias pertinebant, sed etiam tradidisse alia grauiora, vt de ordinatione ministrorum, de sacrificio altaris, de aliorum sacramentorum forma & materia; nec hæretici possunt villo modo contrarium ostendere.

TERTIVM testimonium est, 2. Thessal. 2. *Itaque fratres, tenete traditiones quas accepistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.* Ad hunc locum respondent duobus modis Kemnitius & Hermannus. PRIMO dicunt, Apostolum eadem tradidisse prius sermone, deinde epistola, & idcirco non loqui de traditione non scripta. AT ridicula est expeditio. PRIMO, quia illa particula disiunctiua, siue, aperte indicat, diuersa esse quæ tradiderat, & quæ scripserat. SECUNDO, quia si ita esset, deberet epistola vna ad Thessalonicenses continere omnem doctrinam, quam Apostolus illis prædicauerat. Sine dubio autem totum Euangelium plenè illis prædicauerat, vt etiam colligitur ex capite 1. & 2. prioris epistolæ: deberet igitur illa epistola complecti totum Euangelium, autem continet centesimam partem, vt patet.

SECUNDO respondent, Apostolum hîc loqui de sermone, quem ore pronunciauerat, & quem ipse non scripserat, sed qui tunc scriptus erat, vel fuit postea ab Euangelistis. APostolus enim, vt ipsi dicunt, nihil prorsus docuit, quod non alicubi scriptum in nouo Testamento. Cui solutioni subscipit etiam Brentius in Prolegomenis. AT contra; Nam PRIMO, in hoc ipso capite Apostolus dicit, se illis prædicasse de Antichristo, & præter alia docuisse, quando esset venturus: *Et nunc, inquit, quid detineat, scitis.* Et; *Num retinetis, quia cum essem vobiscum, hæc dicebam vobis?* Hoc autem nusquam scriptum est, quando scilicet sit Antichristus venturus. Quære B. AVEVSTINVS lib. 20. cap. 19. ciuit. Dei, dicit illos scivisse quod Apostolus docuerat viua voce, nos autem non posse id scire, qui Apostolum non audiuiamus; ergo non omnia scripta sunt, quæ Apostolus dixit. Præterea, siue scripta postea fuerint, siue non, quæ Apostolus docuerat, non multum refert, quantum ad argumentum, quod ex hoc loco colligimus. Nam Apostolus non promittit se, vel alium ea scripturum, quæ ore tradiderat, sed simpliciter præcipit, vt non minus obseruent quæ acceperant sine scripto, quam quæ per

per epistolam. Et hoc modo hunc locum veteres intellexerunt.

BASILIVS lib. de Spiritu sancto, cap. 29. *Apostolicum*, inquit, arbitror esse, etiam in non scriptis traditionibus perseverare. Lando, inquit, vos, quod omnia mea meministis, & quemadmodum tradidi vobis, traditiones continetis. Et, Tenete traditiones, quas accepistis, siue per sermonem, siue per epistolam. CHRYSOSTOMVS in hunc locum: Hinc patet, inquit, quod non omnia per epistolam tradiderint, sed multa etiam sine literis. Eadem vero fide digna sunt tam illa, quam ista. Iisdem ferè verbis vtuntur OECYMENIVS & THEOPHYLACTVS hoc loco, quibus accedit DAMASCENVS lib. 4. de fide, cap. 17. Quod plurima, inquit, Apostoli tradiderint sine scripto, scribit Paulus, Ergo, fratres, state, & tenete traditiones, quas edocti estis siue per sermonem, siue per epistolam. Eodem modo exponit VIII. Synodus generalis, act. vlt. can. i.

His quinque Patribus, qui disertè exponunt hunc locum pro nobis, obicit Hermanus alios quinque, Hieronymum, Ambrosium, Primasium, Theodoretum, & Anselmum in hunc locum, quos dicit contra nos exposuisse. SED respondeo, commentaria illa in epistolas nomine Hieronimi inscripta, non esse Hieronimi, sed Pelagij hæretici, vt B. AVGVSTINVS docet lib. 3. de pec. merit. & remiss. cap. 1. 5. & 12. & ipsa verba commentarij in cap. 5. 7. 8. & 9. ad Romanos, clamant, auctorem esse Pelagium.

Deinde, nec Pelagius in hac re est contra nos; solùm enim hoc dicit: Quando, inquit, sua vult tenere, non vult extranea superaddi: Apostolica autem traditio est, qua in toto mundo pradicantur Baptismi Sacramenta. Quid hîc est contra nos? Admittimus enim, non esse addenda extranea, id est, aliena, & supposititia Pseudoapostolorum commenta, ad vera Apostoli dogmata. Quod autè sequitur, pro nobis est. Nam ideo dixit Pelagius, Baptismi Sacramenta esse Apostolicam traditionem, non Baptismi Sacramentum, quia nouerat multa esse mysteria circa Baptismum, quæ seruatur in Ecclesia ex traditione Apostolorum non scripta, vt exorcismum, exsufflationem, vnctionem, &c.

PRIMA-

PRIMASIUS quoque est pro nobis, nam ponit in primis quasi ad verbum Pelagij expositionem, de qua iam diximus, & addit, loqui Apostolum non solum de Sacramentis Baptismi, sed etiam de iis traditionibus, quæ toto mundo obseruatur, & quæ propterea Apostolicæ esse dignoscuntur. Hermannus putat, eum loqui de Euangelio scripto, quia toto mundo seruatur: sed aduertere debuit, multa etiam non scripta toto mundo seruari, vt festa Natalis, Paschæ, Ascensionis, Pentecostes, vt Augustinus docet in epist. 118. Præterea, cum dicit Primasius, loqui Apostolum de illis traditionibus, quæ dignoscuntur Apostolicæ, quia toto mundo seruantur, sine dubio loquitur de non scriptis. Ipse enim, quippe qui discipulus Augustini, nouerat regulam Augustini esse in eadē epist. ita quæ toto mundo seruantur, etiam si scripta non sint, ex Apostolica traditione seruari.

AMBROSIVS neque est contra nos, neque pro nobis. Solum enim dicit, Apostolum hoc loco monere, vt perseueremus in doctrina Euangelij. Nihil autem dicit de scripto, vel non scripto. **ANSELMVS** est potius pro nobis: sic enim exponit. *Tenere in corde, & operibus traditiones, quas didicistis, sive per sermonem nostrum, cum essemus presentes, sive per epistolam, quam vobis misimus absentes.* Quid hic est contra nos? Quid non potius pro nobis?

Denique **THEODORETVM** etiam existimo esse pro nobis. sic ille ait: *Habetis, inquit, regulam fidei, sermones nostros, quos prædicauimus vobis, & in epistola scripsimus.* Hunc cum pro se facere dicit Hermannus, quia Theodoretus videtur indicare, Apostolum eosdem sermones scripsisse, quos antea prædicauerat; sed falsò hoc dicit Hermannus. Verba enim Theodoreti possunt etiam intelligi de diuersis sermonibus hoc modo, habetis regulam fidei sermones nostros, & quos id est, & illos, quos prædicauimus, & illos, quos in epistola scripsimus. Hunc autem sensum esse magis ad mentem Theodoreti, patet, tum quia est conformior expositioni Chrysostomi, quam ubiq; sequi solet Theodoretus; tum etiam quia prior sensus est falsus, cum certum sit, non omnia in illa epistola scripta esse, quæ Apostolus ore prædicauit. Manet igitur in suo robore argumentum nostrum ex isto loco Pauli.

QVAM

QUARTVM testimonium est 1. Timoth. vlt. ²⁰ O Timothee, depositum custodi. Et 2. Timoth. 1. Formam habe sanorum verborum, qua à me audisti. Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Et cap. 2. Tu ergo fili mi, confortare in gratia, qua est in Christo Iesu: & qua audisti à me per multos testes, hac commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.

In his locis nomine depositi, non potest intelligi Scriptura, sed thesaurus doctrinae, intelligentia dogmatum diuinorum, id est, tam sensus Scripturarum, quam aliorum dogmatum. quam totam doctrinam propagari volebat per traditionem, vt explicant Chrysostomus & Theophylactus in hunc locum; quo alludit etiam IRENAEVS lib. 3. cap. 4. cum ait: Apostoli quasi in depositarium diues plenissime in Ecclesiam contulerunt omnia, qua sunt veritatis. Et lib. 4. cap. 43. Obaudivere, inquit, oportet Presbyteris Ecclesia, qui successionem habent ab Apostolis, qui cum Episcopatus successionem charisma veritatis certum, secundum placitum patris acceperunt. Et facile ex ipsis verbis colligitur; nam si loqueretur de verbis scriptis, non tam anxie commendaret depositum. Scripturae enim facile conseruantur in thecis, & à librariis: Apostolus autem vult seruari per Spiritum sanctum in pectore Timothei. Et deinde non adderet; Hac commenda fidelibus, qui idonei erunt & alios docere. sed diceret, commenda librariis, vt multa exempla transcribant. Nec diceret: Qua audisti à me per multos testes, sed quae scripsi tibi. Itaque non verba solum, sed etiam sensum, ac multò magis hunc, quam illa Timotheo Apostolus commendat, ac vt per manus tradat successoribus suis, iubet. Vide de hoc loco commonitorium Vincentij Lirinensis aduersus profanas vocum nouitates.

VLTIMVM testimonium 2. & 3. epistolae Ioannis: Multa habens scribere vobis, nolui per chartam, & atramentum, &c.

Ex his enim intelligimus, multa ab Apostolo Ioanne dicta esse discipulis, & per discipulos Ecclesiae vniuersae, quae tamen scripta non sunt.

CAPVT

CAPVT VI.

Idem ostenditur testimoniis Pontificum & Conciliorum.

AD LOCA Scripturarum addemus pauca quædam veterum sanctorum Pontificum & Conciliorum testimonia. Ac primùm, S. FABIANVS Papa martyr in epist. 2. ad Episcopos Orientis, postquam docuerat singulis annis sacrum chrisma renouandum esse, ita subiunxit: *Ista à sanctis Apostolis, & eorum successoribus accepimus, vobisq; tenenda mandamus.* Hæc ille. Entè de chrismate renouando nihil in sacris literis legimus.

S. INNOCENTIUS I. in epist. 1. quæ est ad Decentium instituta, inquit, Ecclesiastica, *Et sunt à beatis Apostolis tradita, integra & vellent seruire Domini sacerdotes, nulla varietas in ipsis ordinibus, & consecrationibus haberetur.* Hæc ille. Vbi de traditionibus non scriptis agit, ac præsertim cum docet, Confirmationem etiam paruulis conferendam & à solo Episcopo, & sub certa forma verborum. Atque ad non scriptas eiusmodi Apostolicas traditiones esse testem, vt nec in ea epistola formam illam verborum adscribere voluerit: *Verba, inquit, dicere non possum, ne magis prædeceam, quàm ad consultationem respondere.*

S. LEO I. serm. 6. de Quadragesima: *Apostolica, inquit, institutio, quadraginta dierum ieiuniis impletur.* Et serm. de ieiunio Pentecostes: *Dubitandum non est, dilectissimi, in omnem obseruantiam Christianam, eruditionis esse diuinæ quidquid ab Ecclesia in consuetudinem est deuotionis acceptum, de traditione Apostolica & de sancti Spiritus prædictæ doctrina.* Vide etiam serm. 8. & 9. de ieiunio septimi mensis.

IAM VERO Concilium antiquissimum & celeberrimum NICAENVM I. ex doctrina non scripta damnauit hæresin Arii, vt disertè testatur Theodorus lib. 1. hist. cap. 8. Atque nim quædam Scripturæ poterant adferri contra Arium, tamen quia Arius etiam proferebat Scripturas, ex doctrina non scripta, sed tradita, per manus Patrum sibi in Ecclesia succedentium, eum damnauerunt.

NICAENVM II. act. 6. tom. 4. Quod autem, inquit, cum aliis, quæ in Ecclesia obseruantur sine Scriptura, nobis in

ginum Veneratio tradita sit, ab Apostolorum temporibus latè per historias traditum est. Et act. 7. in fine sic habet: *Si quis traditionem Ecclesie, sine scripto, sine consuetudine & valentem non curauerit, anathema sit.* Idem repetitur in Concilio VIII. generali, act. 8. Et post, act. vlt. canone 1. profitentur Patres, se seruatu- ros omnes traditiones, non solum Apostolicas, sed etiam Ecclesiasticas. Ex quo mirum videri non deberet Lutherani, si tale aliquid etiam docuit Concil. Trident. sess. 4. nihil enim noui statuit.

CAPVT VII.

Idem probatur ex Patribus.

ACCEDANT nunc testimonia Patrum Græcorum & Latinorum, qui incredibili consensione hanc veritatem docent. Ac ut à Græcis incipiamus. Beatus **IGNATIUS** apud Euseb. lib. 3. hist. cap. 36. hortabatur omnes, Apostolorum traditionibus tenacius in-
herere: Quas traditiones, inquit Eusebius, cautela gratia etiam scriptas se asserit reliquisse. Hæc ille. Ex quo sequitur, eas ab Apostolis scriptas non fuisse.

Patres Græci.

Ad hoc testimonium nihil respondet Hermannus, nisi non extare ista scripta Ignatii. At falsum est, non extare. Scribit enim Hieronymus in libro de viris illustribus, Ignatium scripsisse epistolam ad Ephesios, ad Magnesianos, ad Trallianos, ad Romanos, ad Philadelphien- ses, ad Smyrnen- ses, ad Polycarpum, quæ omnes nunc extant, & in eis inuenimus ieiunium Quadragesimæ, ordines minores, diem Dominicum, & alia quæ non sunt in Scripturis, & tamen ab Apostolis sine dubio Ignatius didicit.

DIONYSIUS Areopag. cap. 1. Eccl. hierarchiæ: *Primi illi, inquit, nostri sacerdotalis muneris duces summa illa, et super- substantialia, partim scriptis, partim non scriptis institutio- nibus suis nobis tradiderunt.* Ad hæc & similia respondere solent Lutherus, Calvinus, & ceteri, libros qui nomine Dionysij circumferuntur, non esse Dionysij. At citantur opera hæc nomine Dionysij Areopagitæ in VI. VII. & VIII. Synodo ge- nerali; item à Gregorio I. in homil. de centum ouibus; à Mar- tino I. in Concilio Romano; & ab Agathone in epistola ad
X Imp.

Imp. Constantinum; ex quo coguntur fateri hæretici, hunc auctorem ante annos mille scripsisse, proinde non esse contemnendum.

E G E S I P P V S apud Euseb. lib. 4. hist. cap. 8. Apostolicas traditiones quinque libris comprehendit, qui etsi modo non extant, tamen satis indicat hoc testimonium, Apostolos omnia scripsisse, quæ docuerant. P O L Y C A R P V S apud Euseb. lib. 5. cap. 20. referebat verba, quæ dicta à Domino ab Apostolis ipse audierat, & de virtutibus eius ac doctrina. N A E V S autem, ut ibidem habetur, quæ Polycarpus tradere describebat non in charta, sed in corde suo. Hic certum est, quod de traditionibus non scriptis. Si enim de scriptis ageretur, nihil singulare diceretur de Polycarpo, vel Irenæo; nam ego possum referre dicta à Domino, quæ in Apostolis leguntur, nec est opus, ut ea describam in charta.

At nihilominus respondet Kemnitius, loqui Eusebium de traditionibus, quæ probari possunt ex Scripturis. At eundem ibidem, illa omnia quæ Polycarpus dicebat, fuisse consona Scripturis, sed errat Kemnitius; nam aliud est, esse consona Scripturæ, aliud posse probari ex Scriptura. Omnis enim traditio, immò omnis veritas est consona Scripturæ, eum tamen à vero dissonare non possit, nec tamē omnis veritas probari potest ex Scriptura.

I V S T I N V S in fine 2. apologiæ pro Christianis, postea quæ exposuit multa de Christianis, & inter alia quædam non scripta in diuinis literis; ut, quod conueniant singulis Dominicis, & post lectionem Scripturarum & concionem, offerretur & consecraretur panis & vinum aqua temperatum, & quod liceat vlllo modo participare de Eucharistia, nisi post Baptismum, & alia: subiungit statim: *Postridie Saturni, qui dies solis est, cum Apostolis, discipulisq. suis apparuisset, hæc illis tradidit, quæ vobis quoq. consideranda permittimus, &c.* Et quod uis etiam Iustinus non diceret, hæc esse tradita à Christo, tamen cum Iustin. vicinissimus fuerit temporibus Apostolorum, necessarium esset credere, quæ ipsius tempore in Ecclesiis gerebantur, ab Apostolis tradita fuisse. Quis enim alius hoc potest auctor?

Ad hunc locum & similia Cypriani, Ambrosij, Hilarij, Hieronymi, & aliorum, quæ adferemus, nihil ferè responderet Hermas.

Hermannus & socij eius, nisi istos omnes alicubi errasse. Sed hoc nobis non officit. Etsi enim errauerint aliqui Patrum in quibusdam dogmatibus, nunquam tamen omnes simul in eodem errore conuenerunt: proinde cum ostendimus, omnes conuenire in traditionibus non scriptis asserendis, satis efficaciter probamus, in eo illos non errasse.

IRENÆVS lib. 3. cap. 2. 3. & 4. multa præclara de traditionibus dicit, quæ tamen à Brentio & Kemnitio trahuntur in alium sensum, de quo nunquam Irenæus cogitauit. BRENTIVS dicit, loqui Irenæum de traditione Scripturæ, id est, de traditione illa, qua per successionem Patrū intelligimus, quæ sint veræ Scripturæ: At nō hoc velle Irenæum, verba eius nos docebunt, lib. 3. cap. 4. Quid autem, inquit, si neque Apostoli Scripturas quidem reliquissent nobis, nōne oportebat ordinem sequi traditionis, quam tradiderant iis, quibus committebant Ecclesias? Cui ordinationi assentiunt multa gentes Barbarorum, eorum qui in Christum credunt, sine caractere vel atramento scriptam habentes per spiritum in cordibus suis salutem, & veterem traditionem diligenter custodientes. Si loquitur Irenæus de traditione Scripturæ, quomodo isti barbari habebant, & custodiebant diligenter traditionem, qui Scripturas nullas habebant?

KEMNITIVS autem dicit, loqui Irenæum de traditione eorum dogmatum tantum, quæ in Scripturis inueniuntur, & quæ per Scripturas probari possunt. At hoc etiam esse falsum, docebunt eiusdem Irenæi verba: nam cap. 2. 3. & 4. docet, nō esse aliam viam perueniendi ad veritatem, quàm consulendo Ecclesias, in quibus est Successio Episcoporum ab Apostolis, & considerando quid ibi doceatur, & quam dicant illæ Ecclesiæ esse Apostolicam traditionem. Vult igitur Irenæus, traditionem latius patere, quàm Scripturas, & sensum Scripturarum difficilium non ex Scriptura, sed ex traditione haberi, ita vt traditio sola sufficiat, Scripturæ autem non sufficiant. At falsum esset hoc totum, si nihil aliud traditio contineret, quàm id, quod euidenter colligitur ex Scripturis, vt Kemnitius somniat.

Postquam igitur cap. 2. dixerat, hæreticos non posse conuinci ex Scripturis, & c. 3. enumerauerat Romanos Pontifices à Petro vsq; ad Eleutherium, qui tunc sedebat, vt ostenderet, esse

Videatur locus: maximam in injuriam facti Brentio qui dicit, Irenæum inuoluntariè veritatem ab his, qui traditionem in se habent, ea occasione ad traditionem, quæ in scripturis doceatur, transire.

patet ex cap. 3.

Nequam.

esse in Ecclesia continuatam successionem Episcoporum conseruantium traditionem Apostolicam: ita loquitur cap. 4.

TANTAE igitur offensiones cum sint haec, non oportet adhaerere apud alios Veritatem, quam facile est ab Ecclesia habere: cum Apostoli quasi in depositarium diues, plenissime eam contulerint omnia, quae sunt Veritatis, Et omnis, qui uult, sumat ex ea potum uitae. Haec est enim uita introitus: omnes autem reliqui fures sunt & latrones. propter quod oportet deuigare quidem illos: quae autem sunt Ecclesia, cum magis diligentia diligere, & apprehendere Veritatis traditionem. Quid enim, & si de aliqua modica questione disceptatur, nonne oporteret in antiquissimas recurrere Ecclesias, in quibus Apostoli conuersati sunt, & ab eis de praesenti quaerere sumere quod certum, & re liquidum est? Quid autem, si Apostoli Scripturas quidem tradidissent, nonne oportet traditionem sequi traditionis? &c. Quibus uerbis addenda sunt, idem habet lib. 4. cap. 43. Qui successionem habent ab Apostolis, cum Episcopatus successionem charisma Veritatis certum, secundum placitum Patris acceperunt. Vides, quomodo Apostoli tradiderunt successoribus non solum Scripturas, sed et charisma Veritatis certum, id est, ueram Scripturarum intelligentiam, & uniuersam doctrinam Euangelicam.

CLEMENS ALEXANDRINVS in libro de Paschate, est apud Euseb. lib. 6. hist. cap. 11. dicit extorqueri sibi a fratribus, ut ea quae a Presbyteris, Apostolorum successoribus, rece sibi sola tradita essent, describeret in libris, ac posteritas haberet. nescio quid clarius pro traditionibus dici possit. GENES in cap. 6. epistolae ad Romanos: Ecclesia, inquit, a Apostolis traditionem accepit, etiam paruulis Baptismate re. Et homil. 5. in librum Numerorum: In Ecclesiasticis relationibus, inquit, sunt nonnulla, quae cum omnibus facere necesse sit, eorum tamen ratio non omnibus patet. Et cetera rat statim multas traditiones non scriptas.

EUSEBIUS lib. 1. de demonstratione Euangelica, cap. 8. Ceterum, inquit, Moses in tabulis inanimatis, Christum autem in mentibus uita prae diti perfecti noui Testamenti doctrina descripsit. Eius uero discipuli, ad magistri sui nutum, a multis multorum doctrinam suam commendantes, quaecumque prae diti veluti ultra habitum progressis a perfecto ipsorum magister

stro precepta fuerant, ea iis, qui capere poterant, tradiderunt: quacunque vero iis conuenire arbitrabantur, qui animas adhuc affectibus obnoxias gererent, curationisq; indigentes, ea ipsi ad imbecillitatem multorum se demittentes, partim literis, partim sine literis, quasi iure quodam non scripto seruanda, commendauerunt.

ATHANASIUS in libro de decretis Nicænæ Synodi, contra Eusebium: Ecce, inquit, nos quidem ex Patribus ad Patres per manus traditam fuisse hanc sententiam, demonstrauimus. Vos autem, ô noui Iudæi & Caiapha filij, quos eadem nominum Vestrorum potestis ostendere progenitores? BASILIUS libro de Spiritu sancto, cap. 27 Dogmata, inquit, quæ in Ecclesiâ seruantur ac prædicantur, partim ex conscripta doctrina habemus, partim ex Apostolorum traditione in mysterio ad nos delata recepimus. Quæ & traque eandem ad pietatem vim habent, & nemo his contradicit, qui & vel mediocrem saltem Ecclesiasticorum iurium experientiam habet, &c. Et enumerat continuò plurimas traditiones non scriptas, & similia habet cap. 29.

Respondet KEMNITIVS, hæc, quæ Basilius refert, non esse dogmata fidei, aut morum, sed tantum ritus quosdam liberos, vt signare se signo Crucis, adorare ad Orientem, benedici aquam, &c. At meminisse debet Kemnitius, se dixisse, nō posse ostendi vllum ritum certò ab Apostolis institutum: hinc autem Basilius audacter enumerat plurimos ab Apostolis institutos. Deinde etsi non sit necessaria ad salutem obseruatio aliquorum ex his ritibus, tamen necessarium est ad salutem, credere esse bene institutos, & eos non contemnere: quemadmodum multa quæ sunt in Scripturis, non sunt necessaria ad salutem, vt quod vir aperto capite oret, & mulier velato, I. Corinth. II. & tamen necesse est ad salutem ista credere, & non contemnere.

Denique Basilius nō solum ritus quosdam, sed etiam quædam refert essentialia, vt cōfessionem fidei, id est, Symbolum Apostolicū, quod ex traditione habemus, & olei vnctionem in Sacramento Confirmationis; quædam etiam alia commemorat, quæ etsi ex se non sint necessaria, tamen postquā præcepta sunt, ita sunt necessaria, vt si de industria omittantur, grauiter peccetur: vt signum Crucis in consecratione aquæ,

Eucharistiæ, Chrismatis; necnon abrenunciatio Satanae & pompis eius in Baptismo, &c. Dicit enim Augustinus tractatu 118. in Ioannem, sine signo Crucis nulla Sacramenta rite peragi: & idem docet Chrysostomus homil. 55. in Mattheum.

BRENTIUS autem inuerecundior, respondet has Basilii sententias esse ex nauis & erroribus Basilij, qui pro hominibus tanti viri deberent silentio tegi: & nos vocat porcos & imitatores Cham, qui Patrum nostrorum turpitudines denudamus. Non enim existimat esse ferendum, quod Basilius dicat eandem vim habere ad pietatem traditiones pedagogicas (ut ipse loquitur) de signo Crucis, & aqua benedicta, cum scripturæ sanctæ dogmatibus.

Sed omissis conuiciis, nec enim nostrum est, reddere malis pro malis; respondeo ad id quod Brentius obiicit, rectius æquari traditiones Scripturis. Nam ut in Scripturis quædam sunt magna præcepta; ut, diligere Deum, quædam minora, non dicere verbum otiosum, quæ non æquè obligant ad seruationem, & tamen æquè obligant ad fidem & venerationem. Non enim minus est hæreticus, qui non credit, aut non veneratur Scripturam illam, quæ dicit: *De omni Verbo otiosum reddent rationem in die iudicii*; quàm qui non credit, aut non veneratur illam: *Diliges Dominum Deum tuum, &c.* Ita etiam in traditionibus quædam sunt maiora, & quædam minora, quoad obligationem agendi, & tamen omnia æquè obligant ad fidem, & venerationem. Et eodem modo quædam sunt traditiones maiores, quoad obligationem, quàm quædam Scripturæ; quædam minores, & quædam æquales, cum tamen omnes traditiones, & omnes Scripturæ sint æquales quantum ad fidem & venerationem, quæ illis debetur, cum proficiscantur ab eodem auctore Deo, & veniant ad nos per manus eiusdem Ecclesiæ Catholicæ, quæ est mater nostra & Christi sponsa.

Denique HERMANNUS non contentus iis, quæ Beatus & Kemnitius dixerant, addit: *Ista omnia non esse Basilij, sed inserta in libro Basilij ab aliquo nebulone*. Quæ sanctissime responsio est. Sic enim facile est soluere omnia argumenta. neque adfert aliam probationem Hermannus, quàm Erasmi testimonium, qui visus est sibi, nescio quam diuersitatem styli, olfecisse in his capitibus à superioribus. B. 10.

B. IOANNES DAMASCENVS longè antiquior & doctior, & in Basilij scriptis magis versatus, nihil tale olfacere potuit. Is enim, (vt omittam recentiores plurimos) in Orat. i. pro sacerdotibus imaginibus, sic ait: Sic ad Verbum ait diuus Basilius in vicesimo septimo capite illius libri, quem de Spiritu sancto triginta distinctum capitibus ad Amphilocho scribit. Quæ in Ecclesia seruantur, & prædicantur instituta, partim ex scripta constant doctrina, partim Apostolorum traditione, &c.

GREGORIUS NAZIANZENSIS Orat. i. in Iulianum, ultra medium, postquam dixerat propter dogmata Testamenti veteris & noui doctrinam Ecclesiæ visam fuisse Iuliano mirabilem: addit continuò: Ceterum, inquit, maiorem atq; insigniorem ob eas Ecclesiæ figuras, quas traditione acceptas in hunc &sq; diem seruamus, &c. Explicat autem postea, se figuras Ecclesiæ vocasse disciplinam, politiam, ordinem Ecclesiæ, rationem psallendi, modum poenitentiae imponendæ, sacra in templis, monachatum, virginum cœnobita, & alia per multa, quæ ex sola traditione habentur. Quæ omnia Iulianus voluit Ethnicos imitari, vt eo modo Christianos facilius traheret ad paganismum.

CHRYSOSTOMVS in 2. Thessal. 2. Patet, inquit, quod nō omnia per epistolam tradiderint Apostoli, sed multa sine literis. Eadem verò fide digna sunt tam ista, quàm illa. Idem habent Theophylactus & OEcumenius. Hic illud notandum, cum Basilius, Chrysostomus, Theophylactus, OEcumenius æquent traditiones Scripturis, quid sit iudicandum de censura Kemnitij, qui ait: Insignis omnino audacia est, auctoritati, & maiestati Scripturæ canonice aliquid æquare. & passim ridet Concilium Tridentinum, quod pari pietatis affectu veneretur traditiones & Scripturam. Idem CHRYSOSTOMVS homilia 69. ad populum, & homil. 3. in epistolam ad Philipenses: Non frustra, inquit, ab Apostolis sancitum est, vt in celebratione venerandorum mysteriorum memoria fiat eorū, qui hinc discesserunt. Noverunt illis multum hinc emolumentum fieri, multum utilitatis.

THEOPHILVS lib. 1. & 3. Paschali, disertè docet, legem ieiuniorum, Apostolicam esse traditionem. CYRILLVS Hierosoly-

rosolymitanus in catechesibus mystagogicis, nihil ferè explicat aliud, quàm traditiones non scriptas de Baptismo, & aliis Sacramentis. EPIPHANIUS hæref. 55. quæ est Melchisedicianorum: *Termini*, inquit, *nobis positi sunt* & fundamenta, & edificatio fidei: & Apostolorum traditiones, & Scripturæ. & successiones doctrinæ, & undequaq; veritas Dei manifestata est: & nemo decipiatur novis fabulis. Item hæref. 61. quæ est Apostolicorum: *Oportet*, inquit, & traditione vitæ non esse omnia à divina Scriptura accipi possunt. Quapropter aliqua in Scripturis, aliqua in traditione sancti Apostoli tradiderunt. Similia vide hærefi 75. Aërij, & in compendiaria doctrina.

Ad hæc nihil respondent, nisi blasphemando, Epiphanium delectatum esse nimium traditionibus & apochryphis fabulis, &c. Et inter alia putat BRENTIUS non ferendum, quod Epiphanius dixerit, Apostolicam esse traditionem, quod non liceat nubere post votum emissum virginitatis: cum nimium id fecerint primi parètes Lutheranorum, Lutherus & Cartwrightus. sed hæc alibi suo loco refellentur.

DAMASCENUS lib. 4. cap. 17. *Plurima*, inquit, *Apostoli sine scripto tradiderunt*, &c. Multa etiam habet oratione prima pro imaginibus sacris.

Palea Latini

Ex Latinis. TERTULLIANUS libro de corona militis. *Etiam*, inquit, *in traditionis obtentu exigenda est*, inquit, *autoritas scripta. Ergo queramus, an & traditio non scripta debeat recipi. Planè negabimus recipiendam, si nulla præstarent exempla aliarum observationum, quas sine ullius Scriptura instrumento, solius traditionis titulo, exinde consuetudinis patrocinio vindicamus. Deinde enumeratis cæremoniis Baptismi, signi Crucis, Sacrificij anniuersarij pro defunctis, & aliis quibusdam, subdit: Harum, inquit, & similiarum disciplinarum si legem expostules Scripturarum, nullam inuenies, traditio tibi præstenditur auctrix, consuetudo confirmatrix, & fides obseruatrix. Idem passim traditione vti docet, lib. 1. contra Marcionem; lib. 2. ad uxorem; libro de reuelandis virginibus, & libro de præscript. hæret. ubi ex infirmitate docet, hæreticos non ex Scripturis, sed ex traditione confutandos. Quæ ad hæc loca respondent, iam confutata sunt, cum ageremus de Irenæo & Basilio.*

quæ sunt ritus indifferentes

B. CYPRIANVS lib. i. epist. 12. *Vngi quoque necesse est, inquit, eum, qui baptizatus sit, &c.* At constat, nihil de christumate in Scripturis haberi, sed tantum in traditione. Idem lib. 2. epist. 3. *Admonitos nos scias, ut in calice offerendo Dominica traditio seruetur, neq. aliud fiat à nobis, quàm quod pro nobis Dominus prior fecit, ut calix, qui in commemorationem eius offertur, mistus vino offeratur.* Respondet KEMNITIVS, loqui Cyprianum de traditione scripta. At falsum est, non enim aqua meminerunt Euangelistæ. HERMANNVS dicit, quia non est scriptum, Dominum posuisse aquam in calice, melius esse, non ponere: sic enim Dominum fecisse. At cum neutrum scriptum sit, mirum est, vnde tantum sibi assumat Hermannus, ut velit sibi potius, quàm Cypriano credi.

BRENTIVS vertit se ad contumelias, dicit enim, Cyprianum semper esse nimium, in suis opinionibus asserendis: & hæc illi incogitanter excidisse. Et ratio Brentij est, quia videtur Cyprianus inepta ratione probare hunc ritum. dicit enim: *Debere misceri aquam vino, quia vinum significat Christum, aqua populos Ecclesia: & dum miscetur aqua vino, Ecclesia iungitur Christo; si autem vinum solum consecraretur, iam inciperet Christus esse sine Ecclesia. Quod certè ridiculum videtur. Quis enim credat, si unus sacerdos non miscuerit aquam cum vino in calice, mox Christum amissurum Ecclesiam?* At non animaduertit Brentius, vel animaduvertere fortasse noluit, Cyprianum non de reali coniunctione, vel separatione Christi & Ecclesiæ agere, sed tantum de significatiua. Rectissimè enim in materia Sacramentorum argumentamur ab imperfecta significatione. Præterea, Cyprianus non vult seruari hunc ritum propter illam rationem præcipuè, sed quia Dominus sic docuit. Ratio autem illa addita est, ut ostendatur traditio rationi conformis esse. Quocirca, etiamsi Cyprianus non attulisset convenientem rationem, non propterea negandum esset, ritum hunc esse seruandum, vel à Domino traditum.

S. HILARIUS libro contra Constantium Imperatorem, circa medium, obiicienti Ariano principi: *Nolo verba, qua non scripta sunt, legi.* Respondet: *Hoc tandem, inquit, rogo, quis Episcopis iubeat? quis Apostolica predicationis veteris formam? Dic prius, si rectè dici putas, nolo aduersus noua venena*

nouas medicamentorum comparationes, &c. Quibus verbis duo indicat Hilarius; vnum, prædicationem consubstantialitatis Patris & Filij esse Apostolicæ prædicationis, licet expressè non sit scriptum, Filium esse Patri consubstantialem alterum, nomen ipsum *ὁμοούσιον* esse quidem nouum, sed nomen retinendum, licet non sit scriptum, quia conforme est prædicationi Apostolicæ.

HERMANNVS hunc locum sua glossa deprauat. sic enim exponit: *Hoc, inquit, rogo, quis Episcopis iubeat, id est, ut aliquid extra Scripturam proferant.* At si ista est bona glossa Hilarius consentit cum Constantio; igitur malè subiicitur: *præ prius, si rectè dici putas, nolo aduersus noua & venena, etc.* Quod quod toto libro ferè hoc agit, vt nomen *ὁμοούσιον* retineatur at secundum glossam Hermanni aboleri potius voluisset.

S. AMBROSIVS lib. de iis, qui iniantur mysteriis, cap. 6. & lib. I. de Sacramentis, cap. 1. & 2. explicat ritus, qui in vniuersa Ecclesia seruantur in Baptismo, qui nusquam scripti inueniuntur in diuinis literis, & quos ceteri constanter retulerunt in Apostolos auctores. Serm. 25. 34. & 36. docet, *Quadragesimam à Christo præceptam.* Epistola 81. & serm. 38. docet, *Symbolum Apostolorum Apostolicam esse traditionem non scriptam.* Contra Ambrosium multa blasphematur Hermannus, sed nihil officium nostro proposito.

S. HIERONYMVS in epistola ad Marcellam de erroribus Montani: *Nos, inquit, & nam Quadragesimam ex Apostolica traditione, tempore nobis congruo ieiunamus.* Item in Dialogo aduersus Luciferianos, ante medium, cum hæretici dixisset: *Multa, quæ per traditionem in Ecclesiis obseruamus, auctoritatem sibi scriptæ legis & surpauerunt.* Respondit Orthodoxus: *Non quidem abnuo, hanc esse Ecclesiarum consuetudinem, sed quale est, & leges Ecclesiæ ad hæresim transferant.*

S. AVGVSTINVS epist. 118. *Illæ autem, quæ non scriptæ, sed traditæ, custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe seruantur, dantur intelligi & ab ipsis Apostolis, & plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri: sicut quod Domini Passio, & Resurrectio, & Ascensio in cælum, & Aduentus de cælo Spiritus sancti anniuersaria sollemnitate celebratur.* Ad hoc respondet Hermannus, multa garriens, & tandem concludens: *Cur, inquit,*

quit, *Augustine, extra Scripturam traditiones cum aliis Patribus Ecclesia obtrudis?* Itaq; fatetur Hermannus, Augustinum cum aliis Patribus agnoscere traditiones non scriptas. Quae sanè confessio sufficere deberet, si quid haberet sanitatis, ad ipsius petulantiam coërcendam.

At BRENTIVS dupliciter respondet. Primò dicit, si verum sit hanc esse Apostolicam traditionem, non esse accipiendam vt legem necessariam, sed vt liberam obseruationem. At contra, nam Augustinus ibidem subdit: *Alia Verò qua per loca terrarum regionumq; variantur, &c. liberas habent obseruationes.* Vbi Augustinus distinguit inter has Apostolicas traditiones necessarias, & obseruationes liberas. Secundò dicit Brentius Augustinum falsò docere, ista festa esse ex Apostolica traditione, cùm Apostolus arguat Galat. cap. 4. quòd dies obseruarent & tempora. Sed respondet Augustinus epistola 119. cap. 7. Apostolum reprehendere eos, qui secundum Astrologorum regulas obseruant tempora. Et libro contra Adimantum, cap. 16. dicit, Apostolum loqui de festis Iudæorum, non Christianorum. Quomodo exponunt etiã Hieronymus & Chrysostomus; Ambrosius autem vtramq; simul expositionem amplectitur.

In priori consuetudine inuenerit, ut uerum sit, ut in posterioribus non. Secundum illud in traditione eremiti-alem prius liberam est, posterius est liberum.

Idem verò AUGUSTINVS lib. 2. de Baptismo contra Donatistas, cap. 7. *Quam consuetudinem, inquit, credo ex Apostolica traditione venientem, sicut multa non inueniuntur in literis eorum, neque in Conciliis posterorum, & tamen, quia custodiuntur per vniuersam Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita, & commendata creduntur.* Et lib. 4. cap. 6. *Illa consuetudo, quam & tunc homines sursum versus aspicientes, non videbant à posterioribus institutam, rectè ab Apostolis tradita creditur.* Et lib. 4. cap. 24. *Quod vniuersa, inquit, tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissimè creditur.* Et lib. 5. cap. 23. *Apostoli, inquit, nihil quidem exinde preceperunt, sed consuetudo illa, qua opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse, credenda est, sicut sunt multa, quae vniuersa tenet Ecclesia, & ob hoc ab Apostolis precepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur.* Item libro de vniuersitate Ecclesiae, capite 19. *Hic fortè dicis, inquit, lege mihi, quemadmodum Christus suscipi iusserit eos,*

1. 5. c. 4. dicit, Tot tantum, si scriptum est, non est testimonium.

August.

qui

qui ab hæreticis transire ad Ecclesiam volunt. Hoc aperte atque
evidenter, neq; ego lego, nec tu, &c. Et postea subdit: Cum hoc
nusquam legatur, credendum esse testimonio Ecclesie, quam
veracem esse Christus testatus est. Similia habet lib. I. contra
Cresconium, cap. 31. 32. & 33.

Ad hæc KEMNITIVS responderet duo. PRIMO, Augustinus
questionem in istis locis esse, an posset proferri exemplum et
Scriptura, quo hæreticus aliquis rebaptizatus, vel sine novo
Baptismo susceptus fuisse doceretur; non autem, an essent
baptizandi, vel non rebaptizandi hæretici. & quidem Augu-
stinum putasse, non posse proferri tale exemplum, & hoc in-
cere in locis allegatis. SECUNDO ait, Augustinum sine dubio
credidisse, existere certa & aperta testimonia in Scripturis,
quibus probetur, non esse hæreticos rebaptizandos, proinde
hanc traditionem esse scriptam.

PRIMUM probat ex lib. I. contra Cresconium, cap. 33. ubi
Augustinus ait: Proinde quamvis huius rei certum de Scrip-
pturis canonicis non proferatur exemplum, &c. & similia ha-
bet lib. de unitate Ecclesie, cap. 19. SECUNDUM probat. Pri-
mò, ex lib. I. contra Donatistas, cap. 7. Ne videar humani ar-
gumentis agere, ex Evangelio profero certa documenta. Se-
cundò, ex lib. 2. cap. 14. Quid sit perniciosius, & utrum non bapti-
zari, an rebaptizari, iudicare difficile est. Verumtamen re-
currentes ad illam stateram Dominicam, Vbi non ex humani
sensu, sed ex auctoritate diuina rerum momenta perscrutari
inuenio de utraque Domini sententiam. Tertiò, ex lib. 4.
cap. 7. Huc accedit, quia bene perspectis ex utroque lateri dis-
putationis rationibus, & Scripturarum testimoniis, potest
etiam dici, quod Veritas declarauit, hoc sequimur. Quartò, ex
lib. 4. cap. 24. Veraciter conici potest, quid valeat paradigma
Baptismi Sacramentum, ex circumcisione carnis, &c. Quintò,
ex lib. 5. cap. 4. Quisquis & Ecclesia consuetudine, & potius
riori robore plenarij Concilij, & tot tantisque sanctarum Scrip-
turarum testimoniis, & perspicuis rationibus Veritatem in-
telligit, Christi Baptismum Verbis Evangelicis consecratum,
non fieri cuiuslibet hominis perversitate peruersum. Sextò, ex
lib. 6. cap. 1. Poterat iam sufficere, quod toties reperiis ratio-
nibus, adiunctis etiam Scripturarum documentis, ostendimus.
Septimò, ex lib. 5. cap. 23. Contra mandatum Dei esse, quod Veritas
nientia

nientes ab hæreticis, si iam illi Baptismum Christi acceperunt, baptizantur, Scripturarum sanctarum testimoniis nō solum ostenditur, sed planè ostenditur. Octauo, ex lib. 5. cap. 26. Quod nos admonet, ut ad fontem recurramus, id est, ad Apostolicam traditionem, & inde canalem in nostra tempora dirigamus, optimum est, & sine dubitatione faciendum. Traditum est ergo nobis, sicut ipse commemorat, ab Apostolis, quod sit vnus Deus, vnum Baptisma.

Respondeo ad PRIMVM, falli Kemnitium; Nam etsi AUGUSTINVS in illo vno loco lib. I. contra Cresconium, cap. 33. de exemplis agit, tamē in aliis locis citatis non agit de exemplis, sed de præceptis, siue de documentis Scripturæ, præsertim lib. 5. contra Donatistas, cap. 23. cū ait: Quæ vniuersa tenet Ecclesia, ab Apostolis præcepta bene creduntur, quamquā scripta non reperiuntur. Præterea in illo etiam vno loco quæstio præcipua non erat de exemplo, siue de facto, sed de iure. Constat enim, eum tractare quæstionem de Anabaptismo, quæ erat inter Catholicos, & Donatistas: certum autem est, Donatistas non certasse de exemplis, sed de iure.

Quia verò inter disputandū hæretici petiuerant, ut ostenderent Catholici aliquod exemplum in Scripturis, alicuius recepti ab Ecclesia sine baptismatione, Augustinus respondit, exempla in Scripturis nulla esse, nec pro vna parte, nec pro alia; & inde concludit, cū non sint vlla in Scripturis non solum præcepta, sed nec exempla, standum esse consuetudini Ecclesiæ, quæ rectissimè creditur ab Apostolis introducta. Quod autem hæc ita se habeant, patet tum ex ipsis locis, tum ex eo, quod, si quæstio præcipua fuisset de exemplis, Donatistæ non fuissent hæretici, nec vllō modo errassent; nam verissimum est, quod illi dicebant, consentiente eis etiam Augustino, nullum exemplum existare in Scripturis de hac re.

Ad SECUNDVM dico duo; Primò, nos non adferre illa loca Augustini præcipuè propter id, quod ipse ait, consuetudinem non rebaptizandi esse ex Apostolica traditione, sed propter id, quod ipse in illis locis subiungit, plurima seruari ex traditione Apostolica, quæ scripta non sunt. Hoc enim principium tam certum erat apud Augustinum, ut inde probare vellet, etiam consuetudinem non rebaptizandi, esse ab Apostolis traditam. Itaq; nos magis nitimur hoc principio Augustini,

fini, quàm conclusione eius. Kemnitius verò ita nos oppugnat, quasi sola conclusione niteremur.

Dico SECVNDO, illam ipsam consuetudinem nunquam putasse, Augustinum posse sufficienter probari ex Scripturis, & ideo attulisse quidem eum vndecunq; rationes & Scripturas, tamen præcipuum fundamentum constituisse in traditione, quam declarabat Ecclesiæ consuetudo, & quam etiam postea declaravit Concilium generale, vt patet tum ex loci citatis, tum ex lib. 2. contra Donatistas, cap. 4. vbi adeò non putabat esse clara testimonia Scripturæ de hac re, vt diceret: *Nec nos ipsi tale aliquid auderemus asserere, nisi vniuersalis ecclesia concordissima auctoritate firmati.* Et magis adhuc patet respondendo ad singula loca à Kemnitio notata.

Ad PRIMVM lib. 1. cap. 7. contra Donatistas, respondet mala fide à Kemnitio omiſsa fuisse verba, quæ erant in medio, & coniuncta prima cum postremis. Nam posteaquam dixerat Augustinus: *Iam ne videar humanis argumentis agere;* subiunxit, quod omisit Kemnitius: *Quoniam quæstio huius obscuritas, compulit magnos viros diu fluctuare, donec plenario totius orbis Concilio, quod saluberrimè sententiandum erat, remotis dubitationibus firmaretur; & tunc demum addidit: Ex Euangelio profero certa documenta.*

Dixit ergo Augustinus, non potuisse ex Scripturis finiri quæstionem illam ante Concilium Ecclesiæ plenarium, sed postquam Concilium explicauit dubitationem, & quæstionem totam, iam adferri posse certa documenta Scripturæ enim explicata à Concilio, firmiter & certo probant id, quod antea non firmiter probabant. quod etiam verum esse ostendit locus ex Euangelio, quem adfert B. Augustinus. Adfert enim illud Lucæ 9. *Nolite prohibere; qui enim non est contra vos, pro vobis est.* Quo loco ostenditur etiam Ecclesiam posse esse aliqua dona Dei, vt erat illud donum eiiciendorum dæmonum; an autem inter illa etiam Baptismus numerandus esset, non potest colligi ex isto loco solo.

Ad SECVNDVM respondeo, locum illum non esse ad propositum; ibi enim Augustinus probat ex Scripturis, non licere rebaptizare, quando quis verum Baptismum semel in Ecclesia Catholica suscepit, non autem probat Baptismum hæreticorum esse verum Baptismum, de quo est nostra quæstio.

Docet

Docere enim eo loco volebat, posse admitti in Ecclesiam per penitentiam eos, qui agnoscebant se malè fecisse rebaptizando Catholicos. Neque aliud Scripturæ testimonium profert, nisi illud Ioan. 13. *Qui lotus est, non indiget ut iterum lauet.* Ex quo loco nemo colligeret, Baptismum hæreticorum esse ratum, sed solum (quod Augustinus colligit) post verum Baptismum non esse addendum alium Baptismum, quod nec Donatistæ negassent.

Ad III. IV. V. & VI. dico, Augustinum ibi adferre coniecturas ex Scripturis, quæ post definitionem Concilij, & exploratam traditionem non scriptam, aliquid valent ad veritatem confirmandam, per se autem non sufficiunt. Id patet ex verbis Augustini, ubi semper ponit Scripturas post consuetudinem, & Concilium, & vitur illis verbis; *Accedit huc; Coniicere possumus; Additis etiam Scripturis, &c.*

Ad SEPTIMUM dico, Kemnitium mala fide citasse. Illa enim verba (*Scripturarum sanctarum testimoniis planè ostenditur*) non referuntur ad superiora, quæ posuit Kemnitius, sed ad sequentia, quæ ille tacuit. Sic enim ait Augustinus: *Planè ostenditur multos Pseudochristianos, quamvis non habeant eandem caritatem cum sanctis, sine qua nihil profunt quacunq; sancti habere potuerint, Baptismum tamen communem habere cum sanctis.* Vbi Augustinus dicit, certum esse ex Scripturis, multos Christianos baptizatos in Ecclesia perdere caritatem, & tamen non perdere Baptismum, id quod etiam Donatistæ concedebant: nō autem dicit, certum esse ex Scripturis, Baptismum datum ab hæreticis esse ratum.

Præterea, etiam si illa verba referrentur ad superiora, adhuc nihil haberet Kemnitius, nam ibi etiam non dicit Augustinus, certum esse, Baptismum hæreticorum esse ratum, sed dicit certum esse, eum qui verum Christi Baptismum accepit, non debere rebaptizari, quod etiam Donatistæ concedebant: sed postea supererat quæstio, an Baptismus hæreticorum esset verus Christi Baptismus, nec ne.

Ad OCTAVUM dico, ibi Augustinum non probare ex Scripturis sententiam suam, sed referre, qua Scriptura conabantur aduersarij probare contrariam sententiam.

CAPVT VIII.

Idem probatur quatuor aliis argumentis.

PRAETER communem hunc Patrum consensum id ipsum suadet consensus hæreticorum in traditionibus contemnendis. Vt enim ex communi consensu sanctorum Patrum, omnium ætatum recipientium traditiones, colligimus eas esse recipiendas ex communi consensu hæreticorum, omnium ætatum recipientium traditiones, colligimus eas non esse reiiciendas. Valentinianis, Marcionistis, & similibus testantur Irenæus lib. 3. cap. 2. & Tertullianus de præscriptionibus, quod traditiones Ecclesiæ non scriptas reiicerent.

*ca. Illi final rejic-
bant scripturas
et traditiones
in eo sensu acceptas
quo et nos eas ad-
mittimus p. populo qui
arguitur ad hoc
id p. in scriptura*

CYPRIANVS quoque cum errorem illum de Anabaptismo defendere vellet, non aliter id facere potuit, quam a traditione ad Scripturam prouocando, ut apparet ex epistola Cypriani ad Pompeium, & ex altera ad Iubaianum. Quam antea Cyprianus traditiones agnouerat, ut supra ostendimus, & errorem etiam posteriorem eum correxisse mortem existimat B. Augustinus in epist. 48. ad Vincentium.

DONATISTAE quoque semper Scripturas urgebant. B. Augustinus eis traditiones, & Ecclesiæ consuetudinem reiiciebat lib. de unitate Ecclesiæ, cap. 19. & alibi.

ARIANOS nullo modo quidquam præter Scripturas admisisse, testatur Hilarius, qui in lib. contra Constantium introducit Arianum dicentem: *Nolo verba quæ non scripta sunt legi.* Maximinus Arianus apud Augustinum lib. 1. contra Maximinum, in principio sic ait: *Si quid de diuinis Scripturis protuleris, quod commune est cum omnibus, necesse est ut adiciamus; hæc vero voces quæ extra Scripturam sunt, nullo capite nobis suscipiuntur.* Præterea cum ipse Dominus moneret, & dicat: *Sine causa colunt me docentes mandata, & præcepta hominum.* Idem testatur Epiphanius hæres. 69. & 77.

ARIANOS quoque traditiones reiicisse scribit Epiphanius hæres. 73. Idem de EVNOMIANIS patet ex Basilio de Spiritu sancto, ca. 27. & 29. Idem de NESTORIO, EUTICHETE, DIOSCORO refert Basilius Ancyranus Episcopus in confessione Catholica, quam recitauit in VII. Synodo; idem de Apostolicis sui temporis Bernardus hom. 66. in Ca-

tica. Idem de IOANNE WICLEFO Thomas Waldensis, lib. 2. doct. fidei antiquæ, cap. 19. Ab his ergo quasi per manus acceperunt Lutherani dogma suum de traditionib. contemnendis: vt nos à sanctis Patribus nostrum didicimus, de iisdem cum omni honore recipiendis.

HIS ADDE morem omnium gentium. Nam Iudæos habuisse aliquas traditiones extra Scripturam, docent ORIGENES hom. 5. in Numer. & in comment. cap. 3. ad Rom. & HILARIUS in Psal. 2. necnon ANATOLIUS antiquissimus auctor Christianus apud Eusebium lib. 7. hist. cap. 28. Et quamquam non desunt aliqui Catholicorum, qui negant vllam fuisse traditionē non scriptam apud Iudæos, tamen non possum illis assentiri, cum vt supra docuimus, non omnia sufficienter continuerit lex verus scripta, & multo tempore populus ille, etiam post Moysen natum, sine lege scripta vixerit.

DEINDE omnes profanæ Respub. magna ex parte legibus non scriptis reguntur. PERICLES apud Thucydidem partitur ius Athenarum in scriptum, & non scriptum. ARISTOTELIS lib. 3. Polit. cap. 11. partim optimis legibus, partim arbitrio optimi viri ciuitatem regendam esse statuit. & lib. 5. de moribus cap. 4. iudicem siue arbitrum ius animatum vocat, quod videlicet aliud quoddam præterea exstet ius scriptum, veluti mortuum. Porro Lacedæmoniis LYCVRGVS nullam legem scriptam dare voluit, vt ait Plutarchus, sed solis traditionibus viuere, quò essent in agendo, quam in legendo diligentiores. Idem placuisse CICERONI satis apparet ex lib. 1. de legibus. Et idem de sapientibus Gallorum scribit Cæsar lib. 6. de bello Gallico.

Nobilissimi Philosophorum PYTHAGORAS & SOCRAATES, cum plurima docuerint, nihil tamen scripserunt, vt beatus Augustinus docet lib. 1. de consensu Euang. ca. 7. nisi quod Socrates fabulas ab Æsopo scriptas versibus prosequutus est. DENIQUE in iure civili leg. diuturna. ff. de legibus, & in iure canonico dist. 1. can. consuetudo, eadem tribuitur auctoritas legi scriptæ, & consuetudini non scriptæ. Itaque natura ipsa quodammodo clamare videtur traditiones non scriptas, vel necessarias, vel certè vtilissimas esse.

ACCEDAT Ecclesiæ Catholicæ dignitas. Nam vt olim Iudæi excellebant omnibus nationibus, quia credita erant illis
Y eloquia

eloquia Dei, ut dicitur Rom. 3. ita nunc præstat Ecclesia Christi omnibus sectis, quod ipsa sola, quippe quæ sponsa Christi est, nouerit omnia mysteria veræ religionis, & conscia sit creatorum sponsi, & propterea appelletur columna, & firmamentum veritatis. 1. Tim. 3. At si omnia essent scripta, & apertissimè, ut heretici dicunt, nullum esset priuilegium Ecclesie. Nam nihil minus scirent hæretici, & pagani, & Iudæi de mysteriis fidei nostræ, quam nos ipsi, atque antistites nostri scirent. neque esset verum, quod ait Irenæus lib. 3. cap. 4. in solam Ecclesiam tanquam in depositarium diues, repositam ab Apostolis scientiam rerum diuinarum.

ACCEDAT postremò dignitas mysteryorum multorum, quæ silentium requirunt, nec decet, ut in Scripturis, quæ mundo leguntur, explicentur. Si enim ad videnda tremenda mysteria Missæ non licet admittere vltos non baptizatos, quomodo licebit eis eadem scripta tradere? Hinc Dominus seorsim discipulis interpretabatur parabolas, quas populus loquutus erat, Luc. 8. & Apostolus ait 1. Corinth. 2. *Scientiam loquimur inter perfectos.* Et passim veteres, cum de sacramento Eucharistiæ loquuntur, dicere solent; *Normam deus, norunt initiati.* Hanc rationem attingunt Dionysius cap. 1. Eccles. hierarch. Origenes homil. 5. in Numer. Balbus cap. 27. lib. de Spiritu sancto, & Innocentius I. in epist. 1.

CAPVT IX.

Explicantur regulæ quinque, quibus inuentionem verarum traditionum deuenimus.

SEQVITVR nunc ut ostendamus, quibus viis traditionibus indagandum sit, quæ sint veræ ac genuinæ Apostolorum traditiones.

PRIMA igitur regula est, Quando vniuersa Ecclesia aliquid tanquam fidei dogma amplectitur, quod non inuenitur in diuinis literis, necesse est dicere, ex Apostolorum traditione id haberi. Ratio huius est, quia cum Ecclesia vniuersa errare non possit, cum sit columna, & firmamentum veritatis.

veritatis, i. Tim. 3. & cum de ea dictum sit à Domino, Matth. 16. Porta inferi non praevalent adversus eam: certè quod Ecclesia de fide esse credit, sine dubio est de fide. at nihil est de fide nisi quod Deus per Apostolos, aut Prophetas revelavit, aut quod evidenter inde deducitur. Non enim novis revelationibus nunc regitur Ecclesia, sed in iis permanet quæ tradiderunt illi, qui ministri fuerunt sermonis, & propterea dicitur, Ephes. 2. Aedificata supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum: Igitur illa omnia, quæ Ecclesia fide tenet, tradita sunt ab Apostolis, aut Prophetis, aut scripto, aut verbo. Talis est perpetua virginitas B. Mariæ, numerus librorum Canonorum, & similia.

SECUNDA regula est, Quando uniuersa Ecclesia aliquid seruat, quod nemo constituere potuit, nisi Deus, quod tamen nusquam inuenitur scriptum, necesse est dicere ab ipso Christo, & Apostolis eius traditum. Ratio est similis superiori. Nam Ecclesia uniuersa non solum non potest errare in credendo, sed nec in operando, ac præsertim in ritu, & cultu diuino: rectèque Augustinus epistola 118. docet, insolentissimæ insanix esse existimare, non rectè fieri quod ab uniuersa Ecclesia fit. Ergo illa quæ Ecclesia non potest rectè seruare, nisi à Deo sint instituta, & tamen seruat, necesse est dicere à Deo instituta, etiamsi nusquam id legatur. Tale est Baptisma paruulorum. Erraret enim grauissimè Ecclesia, si sine Dei mandato paruulos, qui actu non credunt, baptizaret. Quocirca Augustinus lib. 10. Gen. cap. 23. Consuetudo, inquit, matris Ecclesie in baptizandis paruulis, nequaquam spernenda est, neque illo modo superflua deputanda, nec omnino credenda, nisi Apostolica esset traditio. Tale est etiam, Baptismus hæreticorum esse ratum, & propterea Augustinus semper mandatum non rebaptizandi ab hæreticis baptizatos, ad Apostolorum traditionem reuocat. nec enim potest Ecclesia dare Baptismo auctoritatem, si eam à Christo non habet.

TERTIA regula est, Id quod in Ecclesia uniuersa, & omnibus retrò temporibus seruatum est, meritò ab Apostolis creditur institutum, etiamsi illud tale sit, ut potuerit ab Ecclesia institui. Hæc regula est Augustini, lib. 4. contra Donatistas, cap. 24. Exemplo sit ieiunium Quadragesimæ: Id enim

poterat ab Ecclesia institui, si Christus, vel Apostoli non instituisent; tamen dicimus & probamus, à Christo vel Apostolis institutum, quia sursum versus ascendentes & quærentes originem huius instituti, non inuenimus nisi tempore Apostolorum; etiam si Calvinus lib. 4. cap. 12. Institut. §. 20. docet Quadragesimam meram superstitionem, & nec à Christo nec ab Apostolis traditam, sed à posterioribus excogitatam.

B. BERNARDVS serm. 3. de Quadragesima: *Hactenus quæsit, & sive ad nonam ieiunauimus soli, nunc (in Quadragesima) & sive ad vesperam nobiscum ieiunabunt pariter sancti, reges & principes, nobiles & ignobiles, clerus & populus simul in vnum diues & pauper.* Ante Bernardum GRIGORIUS homil. 16. in Euangelia, Quadragesimæ meminit, rationem reddens, cur quadraginta dies ieiunemus. Antequam GRIGORIUS in sermonibus 12. de Quadragesima. Antequam AUGUSTINVS in epist. 118. & 119. & sermonibus 44. de Quadragesima. Antequam HIERONYMVS in cap. 9. Matthæi. 3. cap. Ionæ, & alibi. Paulinus in epist. 6. ad Amandum. Cassiodorus homil. 1. in Genes. & alibi. Antequam hos AMBRASIUS in sermonibus octo de Quadragesima. Epiphanius in compendiosa doctrina. Basilii orat. 2. de ieiunio. Nazianzenus oratione in sanctum Lauacrum, & Cyrillus catechesi 1. Antequam ORIGENES homil. 10. in Leuiticum: antequam IRENÆUS apud Eusebium lib. 5. hist. cap. 24. antequam TELESPHORUS Papa in epist. decretali: antequam IGNATIUS in epist. ad Polycarpum, & CLEMENS lib. 5. constit. cap. 13. & can. Apostolorum.

Pari ratione CALVINVS lib. 4. cap. 19. Institut. §. 24. docet ordines minores esse inuentum nouitium, de quo nouitium legitur, nisi apud ineptos rabulas, Sorbonistas, & canonistas. At nos ostendimus ex regula posita, esse Apostolicam traditionem. Nam ante omnes Sorbonistas, & canonistas fuit IULIUS RIVS, qui lib. 7. etymol. cap. 12. enumerat singulos ordines, & rationes nominum exponit. Antequam Isidorum fuit Concilium Carthagin. IV. in quo à cap. 1. vsque ad 10. traditur, quo ritum continentur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolyti, Lectores, Exorcistæ, Ostiarii. Et ante hoc Concilium fuit HIERONYMVS, qui in cap. 2. ad Titum enumerat ordines omnes.

omnes, præter Acolythos, quorum meminit in epistola ad Nepotianum de vita clericorum.

Ante Hieronymum fuit Concilium Laodicenum, in cuius c. 24. nominantur omnes minores ordines. ante quod Concilium CORNELIVS Papa in epist. ad Fabium Antiochenum, ut est apud Eusebium lib. 6. historiæ, cap. 33. asserit, in Ecclesia Romana suo tempore fuisse præter Episcopum, Presbyteros XLVI. Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythos XLII. Exorcistas cum Lectoribus & Hosiariis LII. Sed & ante Cornelium Ignatius salutat nominatim omnes ordines in epist. ad Antiochenes.

QUARTA regula est, Cum omnes Doctores Ecclesiæ communi consensu docent, aliquid ex Apostolica traditione descendere, siue in Concilio generali congregati, siue scribentes seorsim in libris, illud credendum est, Apostolicam esse traditionem. Ratio est huius regulæ, quia si omnes Doctores Ecclesiæ, cum in aliqua sententia conveniunt, errare possent, tota Ecclesia erraret, quippe quæ Doctores suos sequi tenetur, & sequitur. Exemplum primi est, imaginum veneratio: quam esse ex Apostolica traditione, asseruerunt Doctores Ecclesiæ congregati in Concilio Nicæno II. generali, act. ult. Exemplum secundi vix inuenitur, si debeant omnes penitus Patres qui scripserunt, expressè aliquid dicere: tamen videtur sufficere, si aliquot Patres magni nominis expressè id asserant, & ceteri non contradicant, cum tamen eius rei meminerint; tunc enim illa esse omnium sententia non temerè dici poterit. quando enim in re graui aliquis veterum errauit, semper multi inueniuntur qui contradicunt.

Hac regula probamus, Apostolicam traditionem esse, ritus qui seruantur in Baptismo; quod nimirum qui baptizatur, baptizetur aqua prius à sacerdote benedicta; quod iubeatur abrenunciare Sathanæ, & pompis eius, quod signetur signo Crucis, quod ungatur oleo benedicto, &c. Id enim disertè asserunt BASILIIVS de Spiritu sancto, cap. 27. TERTULLIANVS de corona militis, & alij quidam. nemo autem vnquam contradixit, cum nullus ferè sit veterum, qui non meminerit harum cæremoniarum tanquam in Ecclesia ab omnibus receptarum. PARI ratione Quadragesimam esse diuinam, vel Apostolicam traditionem, possemus etiam hac

regula firmiter probare, quia disertè id asserunt Irenæus, Epiphanius, Hieronymus, Ambrosius, Leo, & nullus contrahit, cum tamen omnes huius obseruationis meminerint.

QVINTA regula est, Id sine dubio credendum esse ex Apostolica traditione descendere, quod pro tali habetur in Ecclesiis, ubi est integra & continuata successio ab Apostolo. Hanc regulam tradit IRENÆVS lib. 3. cap. 3. & TERTULLIANVS lib. de præscript. Ratio regulæ est, quia Apostoli tradiderunt successoribus suis cum officio Episcopatus, etiam doctrinam religionis.

Si ergo in aliqua Ecclesia ascendendo per Episcopos inuicem succedentes, perueniamus ad Apostolum aliquem, & non possit ostendi, quod ullus eorum Episcoporum introduxerit nouam doctrinam, certi sumus, ibi conservari Apostolicas traditiones. Et quidem olim inueniebatur successio non interrupta, non solum Romæ, sed etiam Ephesi, Corinthi, Antiochiæ, Alexandriæ, Hierosolymæ, & alibi: ac propterea Tertullianus remittit homines ad quamlibet ex Apostolicis Ecclesiis, ut ibi inueniant Apostolicas traditiones. THEODOSIUS I. cunctos populos. C. de summa Trinitate & fide Catholica, iubet omnes seruare eam fidem, quam prædicabant eo tempore Damasus Romæ, & Petrus Alexandria. duo Pontifices præcipuarum Apostolicarum Ecclesiarum. nunc defecit certa successio in omnibus Ecclesiis Apostolicis, præterquam in Romana, & ideo ex testimonio huius Ecclesie, sumi potest certum argumentum ad probandas Apostolicas traditiones; ac tum potissimum, cum doctrina, vel ritus earum Ecclesiarum à doctrina, & ritibus Ecclesie Romanæ dissentiant.

CAPVT X.

*Soluuntur obiectiones aduersariorum, quæ
Scripturis petuntur.*

*hinc genera
argumentorum.*

ESTAT vltima pars quæstionis, in qua argumenta aduersariorum exponenda, & soluenda sunt. Sunt genera argumentorum, quorum Primum à Scripturis, Secundum à Patribus, Tertium à

tionibus, sumunt. E Scripturis primò proponunt eas, quæ iu-
bent nihil debere addi verbo Dei. Secundo illas, quæ expressè
docent Scripturas esse sufficientes, & continere omnia neces-
saria. Tertiò illas, quæ apertè damnant traditiones.

Tres loci.

PRIMUM igitur argumentum ex tribus locis constat. Deut.
4. & 12. *Non addetis ad verbum, quod ego præcipio vobis, nec
auferetis ex eo.* Apoc. ult. *Si quis apposuerit ad hæc, &c. Gal. 1.*
Sed licet nos, aut Angelus de cælo euangelizet vobis, præter-
quam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Vbi notat
Kemnitius, non esse dictum, *contra*, sed, *præter*. Et ne dica-
mus loqui Paulum de verbo tam scripto, quam non scripto,
adducit AUGUSTINUM sic exponentem lib. 3. contra literas
Periliani, cap. 6. *Si quis siue de Christo, siue de eius Ecclesia, si-*
ue de quacunque aliare, quæ pertinet ad fidem, vitamq; no-
stram, non dicam, si nos, sed, quod Paulus adiecit, si Angelus
de cælo vobis annunciauerit, præterquam quod in Scripturis
legalibus, & Euangelicis accepistis, anathema sit. Similia ha-
bet Basilii in summa moralium, summa 72. cap. 1.

Ad PRIMUM respondeo, PRIMO, ibi non agi de verbo
scripto, sed tradito viua voce: nam non ait, ad verbum, quod
scripsi, sed, quod ego præcipio. SECVNDO dico, veram ex-
positionem eius loci esse, quod Deus velit integrè, & perfectè
seruari mandata, vt ipse præcepit, & nullo modo ea deprauari
falsa interpretatione. Itaque non vult dicere, non seruabitis
aliud, quàm id, quod nunc præcipio, sed in hoc quod præci-
pio, nihil mutabitis addendo, vel minuendo, sed integrè fa-
cietis, vt iubeo, & non aliter. Quod idem solet Scriptura si-
gnificare illis verbis: *Non declinabis ad dexteram, neq; ad si-*
nistram. Et quod hoc sit verum, patet, quia alioqui peccassent
Propheta & Apostoli, qui tam multa postea addiderunt.

Respondent Brentius, Kemnitius, Calvinus, Prophetas
non addidisse quidquam ad legem, quantum ad doctrinam
attinet, sed tantum vaticinia quædam de futuris scripsisse, &
legis doctrinam explicauisse. Testamentum quoque nouum
non esse additionem ad verum, sed explicationem, cum Apo-
stolus ad Roman. 1. dicat, Euangelium promissum à Deo per
Prophetas in Scripturis sanctis. Et Actorum 15. non sint ausi
Apostoli in Concilio aliquid decernere sine testimonio Scri-
pturæ.

At contra, nam hoc modo etiam traditiones non sunt ad-
ditiones, sed explicationes. Nam in lege Moſis nō continen-
tur Prophetarum ſcripta, neq; in lege & Prophetis continetur
Teſtamentum nouum, niſi in vniuerſali, & quodammodo
virtute, ſicut tota arbor cōtinetur in ſemine. Habemus enim
in lege Deuter. 18. *Prophetam ſuſcitabit tibi Deus, &c. illi
audies.* Ibi autem continetur in genere, quidquid Chriſtus
fecit & dixit: at in particulari tamen quod Chriſtus debet
prædicare Trinitatem perſonarum in Deo, inſtituere Sacra-
menta, facere talia miracula, &c. ibi non habetur.

Quod verò allegant ex Actor. 15. contra ipſos eſt. Nam
Iacobus in eo Concilio probauit ex Scripturis, Eccleſiæ
edificandam ex gentibus: tamen decretum Concilij nuſquam
inuenitur in Scripturis Teſtamenti veteris. Deceuerunt
enim, vt gentes non ſeruent legalia, excepta tamen abſtin-
tia à ſanguine, & ſuffocato, cuius decreti ſecunda pars
quam in Teſtamento veteri legitur. Vbi enim, quaſo,
Propheta prædixit, Meſſiæ temporibus prohibenda eſſe
ſuffocata, & ſanguinem?

Sic etiam quia ſcriptum eſt, 2. Theſſ. 2. *Tenete traditiones
quas accepiſtis, ſive per ſermonem, ſive per epiſtolam.* Et
10. *Qui vos audit, me audit.* Et Matth. 18. *Si Eccleſiam non
dixerit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Idcirco nos
tenemus, traditiones eſſe quodam modo explicationes
ſcripti, non quòd nudam contineant eius expoſitionem,
quia omnes traditiones, & Eccleſiæ decreta continentur
in Scripturis in vniuerſali: ſed in particulari non continentur,
nec debent contineri. Quare A V G V S T I N V S li. 1. contra Cae-
ſconium cap. 33 ſic ait: *Quamuis certum de Scripturis non pro-
feratur exemplum, tamen earundem Scripturarum a nobis
teneretur veritas, cum id facimus, quod vniuerſa placet Eccle-
ſiæ, quam ipſarum Scripturarum commendat auctoritas.*

Ad S E C V N D V M, certum eſt, Ioannem ibi prohibere
ruptionem libri illius, non autem ne alij libri ſcribantur,
alia dogmata tradantur, alioqui ipſe ſecum pugnâſſet,
iuxta Kemnitium in examine pag. 202. ſcripſit Euangelium
poſt Apocalypſim.

Ad T E R T I V M, quo maximè Brentius & Kemnitius
tuntur, duplex ſolutio eſt, & vtraque ſolida. P R I O R, quod
Apoc-

Apostolus non loquatur de solo verbo scripto, sed de omni verbo, siue scripto, siue tradito. Non enim dicit, si quis euangelizauerit prater id quod scripsimus, sed prater id quod euangelizauimus. Neque obstant illa verba August. vel Basilij: illi enim non exponunt ex professo hunc locum, sed probant ex hoc loco, non licere quidquam asserere contrarium Scripturis: quod verissimum est. Cum enim Paulus loquatur in genere de prædicatione Apostolica, & illa partim sit scripta, partim non scripta; possumus inde rectè probare, non licere aliquid asserere contra scriptam prædicationem Apostolorum. Ex vniuersalis enim negatione rectè ducitur argumentum ad negationem particularis: non tamen è contrario. Et similiter possumus ex hoc verbo Pauli argumentari contra eos, qui euangelizant contra traditiones Ecclesiæ iam receptas, etiam si ex Scripturis videantur euangelizare, vt pulchrè docet ATHANASIUS in libro de incarnatione Verbi, & CYRILLVS Athanasium citans libro de recta fide ad reginas nō procul ab initio.

ALTERA solutio est, quod per illud (*prater*) Apostolus intelligat contra: & proinde non prohibeat noua dogmata, & præcepta, modò non sint contraria iam traditis; sed prohibeat dogmata, & præcepta contraria, & aliena. Id patet PRIMO, quia Apostolus ipse multa alia postea docuit: & post hanc epistolam scripsit Ioan. Apocalyp. & Euangelium suum. SECUNDO, ex proposito Apostoli, agit enim contra eos, qui docebant seruanda esse legalia, cum ipse docuisset non esse seruanda. Igitur cum dicit, *prater*, intelligit contra. TERTIO, ex alio loco, vbi Apostolus sic vtitur voce, *prater*. Nam Rom. vlt. *Obseruate*, inquit, *eos, qui dissensiones, & offendicula prater doctrinam, quam accepistis, faciunt*. Quo loco aded clarum est illud, *prater*, significare contra, vt Erasmus verterit contrà. In vtroque autem loco eadem est vox Græca *παρὰ*. QUARTO, ex Patrum expositione. S. Ambrosius exponit: *Si contrà*. S. Hieronymus: *Si aliter*. Chrysostomus, OEcumenius, & Theophylactus dicunt, Apostolum non dixisse, si contraria, sed *si praterquam quod*, &c. vt indicaret, non solum eos anathematizari, qui apertè contraria toti doctrinæ docent, sed etiam eos, qui quomodocunque siue apertè, siue obliquè quidlibet labefactant ex doctrina tradita.

S. BASILIUS summa morali 72. cap. 1. (quem locum pro se citauerat Kemnitius) docet ex hoc loco haberi, eos recipiendos, qui consona Scripturis tradunt: eos reiiciendos, qui aliena. Deniq; S. AVGVSTINVS lib. 17. contra Faustum, cap. 1. exponit, contra. & tract. 98. in Ioan. sic loquitur: *Non aut, prout quàm accepistis, sed praterquam quod accepistis. Nam si illud disceret, sibi ipsi praiudicaret, qui cupiebat venire ad Thersalonicenses, ut suppleret, quæ illorum fidei defuerunt. Sed quod supplet, quod minus erat addit, non quod inerat tollit. Qui autem pratergreditur regulam fidei, non accedit in viam, sed recedit de via, &c.*

Argumentum SECVNDVM sumunt ab iis locis, quæ videntur indicare Scripturam sufficienter omnia continere, quæ duo sunt. Primus Ioan. 20. *Multa quidem & alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc; hæc autem scripta sunt, ut credatis quod Iesus est filius Dei, & ut credentes vitam habeatis in nomine eius.* Vbi Ioan. indicat, se scripsisse, non quidem omnia, sed ea quæ sufficiebant. Si enim possumus vitam habere per ea, quæ scripta sunt, quid amplius quærimus?

Confirmat KEMNITIUS ex tribus testimoniis veterum AVGVSTINVS tract. 49. in Ioan. *Sanctus Euangelista testatur, inquit, multa Dominum Christum & dixisse, & fecisse, quæ scripta non sunt. Electa sunt autem quæ scriberentur, quæ salutem credentium sufficere videbantur.* Idem August. lib. de consensu Euangel. cap. vlt. *Quidquid, inquit, Christus de se factis & dictis nos legere voluit, hoc scribendum Apostolus tamquam suis manibus imperauit.* CYRILLVS lib. 12. in Ioan. cap. vlt. *Non omnia, inquit, quæ Dominus fecit, cōscripta sunt, sed quæ scribentes tam ad mores, quàm ad dogmata putarunt sufficere, ut recta fide, & operibus, ac virtute rutilantes ad regnum cælorum perueniamus.*

Secundus locus est, 2. Timoth. 3. *Omnis Scriptura dicitur inspirata & utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.* Qui locus est Achilles, Beccetij & Kemnitij. Sic autem explicatur à KEMNITIO. *Illud, inquit, omnis Scriptura, non significat quemlibet librum sacrum, sed totum corpus simul librorum canonicorum. Nam quod sequitur, utilis est ad docendum, arguendum, &c. non potest conuenire*

conuenire vni alicui libro, sed solùm toti Scripturæ simul. Illud autem, *utilis est*, non significat esse vtilem Scripturam eo modo, quo vtile distinguitur à necessario, & sufficienti, sed significat Scripturam esse factam tanquam medium ad perficiendum hominem Dei: quasi diceret Paulus, Scriptura hunc habet vsum, ad hoc facta est, ad hoc dirigitur; quomodo dicimus, cibum esse vtilem ad alendum hominem: sine quo tamen viuere non potest.

Illud verò, *ad docendum, arguendum, &c.* explicat sufficientiam Scripturæ. Quatuor enim solùm sunt necessaria homini Dei, id est, doctori Christiano. Primò, vt possit docere doctrinam fidei. Secundò, vt possit refellere errores contra fidem. Tertiò, vt possit docere doctrinam morum. Quartò, vt possit corrigere errantes circa mores. hæc autem omnia præstat Scriptura. Seruit enim ad docendum, id est, dogmata fidei: ad arguendum, id est, ad refutandos errantes de fide: ad erudiendum in iustitia, id est, ad docenda præcepta morum: ad corripiendum, id est, ad corrigendos errantes in moribus. ex quo concludit Paulus, hominem Scripturis instructum esse perfectum, & aptum ad omne opus bonum.

Respondeo ad PRIMVM, Ioannem in eo loco tantùm loqui de miraculis Christi, ac dicere se scripsisse tantùm aliqua miracula, non omnia, quia illa sufficiebant ad persuadendum mundo, Christum esse filium Dei. sic enim ait: *Multa quidem & alia signa fecit Iesus in cōspectu discipulorum suorum, &c.* Inepre autem Kemnitius, quæ de solis miraculis dicuntur, transfert ad omnia dogmata fidei, & morum præcepta. Præterea, Ioannes non loquitur, nisi de rebus à se scriptis, ergo si illæ sufficiunt, superflua erunt omnes aliæ Scripturæ. RESPONDET Kemnitius, Ioannem loqui de tota Scriptura. At refellit hoc mendacium Ioannes, qui ait: *Multa quidem & alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc.* Quod verò additur, *hæc autem scripta sunt, &c.* non significat signa sola sufficere nobis ad salutem, sed illa ad hoc referri, & ordinari, & esse vnum ex mediis requisitis ad nostram salutem, etiam si solùm non sufficiat.

Ad illa loca Augustini & Cyrilli dico, eos Patres de solis dictis, & factis Christi loqui: ac propterea dicere eos voluisse, scripta esse sufficienter, non omnia absolute, sed omnia dicta & facta

& facta Christi. Præter quæ dicta & facta, multa sunt alia necessaria, alioqui omnes historiæ, & documenta Testamenti veteris, & ipsa Acta Apostolorum, & epistolæ Petri, Pauli, Ioannis, Jacobi, & Iudæ superuacanea essent. Neq; hoc pugnat cum eo, quod supra diximus, Scripturas non fuisse absolute necessarias, etsi enim necessaria est cognitio multarum rerum, quas Christus & Apostoli dixerunt, aut fecerunt, ea tamen cognitio, etiam sine Scripturis, sola traditione haberi potuisset, quamquam vtilissimum fuisse, vt præcipua capitula scriberentur, nullo modo negandum sit.

Adde, quod sine dubio Patres illi, ex dictis & factis Christi non intelligunt esse scripta sufficienter omnia necessaria absolute, sed esse scripta sufficienter ea, quæ Apostoli scribere esse putauerunt. Cum enim quædam scribenda essent, quædam sine scripto tradenda, ac præcipuè interpretatio, aut intelligentia Scripturarum: in libris sacris continentur sufficienter omnia, quæ scriptis mandanda erant, siue (vt Augustinus loquitur) quæ Christus legi voluit. Alia enim non legi in diuinis literis, sed ab Ecclesia accipi voluit, quæ tamen etiam modo in Euangelio continentur, non quidem in particulari, sed in vniuersali, quia Euangelium monet, vt de rebus dubiis Ecclesiam consulamus.

Ad ALTERVM locum ex Paulo, potest responderi eodem modo, quod nimirum Scriptura sufficienter instruat, & perficiat hominem Dei, quia multa expressè continet, & quædam continet, ostendit, vnde sint petenda. Deinde dico, Paulum eo loco ne hanc quidem sufficientiam Scripturæ tribuit, quod ex duobus colligitur. Primo ex illo, *Omnis Scriptura utilis est*. Nam cum dicit omnis Scriptura utilis, non solum toti corpori Scripturarum, sed etiam singulis libris tribuit eam laudem, quod vtilis sint ad docendum, arguendum, &c. & tamen fatetur Kemnitius, non sufficere quemlibet librum sacrum.

Quod autem ita sit, patet PRIMO ex ipso modo loquendi. Nam iudicio omnium Latine scientium, quod dicitur de omni Scriptura diuinitus inspirata, dicitur de singulis libris qui sunt diuinitus inspirati. SECUNDO ex eo, quod cum hæc epistola scriberetur, nondum exstabat Apocalypsis, nec Euangelium Ioan. & forrè aliquid aliud deerat ex corpore Scripturarum.

rarum. non igitur loquitur de toto & solo corpore Scripturarum. TERTIO ex Apostoli ratiocinatione: nam ex hoc principio vniuersali volebat concludere in particulari, Scripturam Testamenti veteris, quia diuinitus inspirata erat, vtilem fuisse ad docendum, arguendum, &c. Sic enim ait: *Ab infantia sacras literas nostis* (id est, Testamentum vetus; nam cum esset infans Timotheus, nondum exstabat Testamentum nouum, vt patet, & aduersarij admittunt) *quæ te possunt instruere ad salutem per fidem, quæ est in Christo iesu.* Vbi Apostolus paucis verbis tribuit Scripturæ Testamenti veteris id totum, quod paulò post multis verbis tribuit omni Scripturæ. Et ne Timotheus de eo dubitaret, probat Apostolus, subiungens: *Omnis Scriptura diuinitus inspirata, &c.*

Neq; obstat quod Kemnitius obiicit, non inueniri in quolibet libro has omnes vtilitates: nam falsum est non inueniri. Nulla est enim pars Scripturæ breuior epistola secunda Ioannis, & tamen in ea videmus prædicari Christum esse verum Dei filium, quod est dogma fidei. Item videmus prædicari, vt diligamus alterutrum, quæ est doctrina morum. Præterea videmus apertè in ea scribi, esse Antichristos eos, qui dicunt Christum non venisse in carne, quod pertinet ad hæreticos refellendos. Postremò videmus reprehendi eos, qui dicunt hæreticis Aue, quod ad correctionem morum pertinet.

Iam verò illud (*Utilis est*) quantumuis à Kemnitio torqueatur, nunquam tamè significabit, sufficiens est. Ipse enim vtunque probat, non deduci ex ea voce, quod Scriptura non sit sufficiens: sed nec deducitur, quod sit sufficiens, quod ei probandum erat. Siue enim dicas, Scriptura utilis ad hoc, siue hunc habet vsum, siue ad hoc refertur, & ordinatur, siue quidlibet aliud simile, nunquam tamen significabis eam solam sufficere. Sicut etiam qui dicit, cibus utilis ad nutriendum hominem, dicit quidem cibum ad hoc esse institutum, vt nutriet, sed non dicit sufficere solum cibum: nam si calor naturalis deficiat, aut aliquod instrumentum corporis ad nutritionem necessarium, cibus non nutriet. Itaque Apostolus nō dicit, solam Scripturam sufficere, ad docendum, arguendū, &c. & proinde ad hominem perficiendum & absoluendum: sed tamen ad hæc omnia prodesse, & iuuare.

Et

Et quamvis ipse idem Apostolus non dicat non sufficere, tamen id colligimus ex aliis eius locis: ut ex illo 1. Corinth. *Cetera cum venero, disponam.* Et 2. Thessal. 2. *Tenete traditiones sue per sermonem, siue per epistolam, &c.* Ex hoc etiam loco, licet non colligatur Paulum dixisse, Scripturam non sufficere; colligitur tamen euidenter eum non dixisse, Scripturam solum sufficere, quia ipse tribuit has laudes cuiuslibet operi canonico, & scimus ex confessione etiam aduersariorum non sufficere quodlibet opus canonicum, quia tunc alia essent superflua.

Argumentum TERTIVM ex locis in quibus damnantur traditiones: Isaia 29. *Inuaniunt me docentes mania & doctrinas hominum.* Matth. 15. *Irritum fecistis mandata Dei propter traditionem vestram.* Galat. 1. *Ad emulatores estis patrum mearum traditionum.* Colos. 2. *Videte ne vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam secundum traditionem hominum.* 1. Timoth. 1. *Ne intendas fabulas dauidicis, &c.* 1. Pet. 1. *Redempti estis de vana vestra conuersatione patrum traditionis.* Hic damnantur traditiones, quas Iudaei iactabant se per manus accepisse, à Mose, & Prophetis: ergo similiter damnatae esse intelliguntur traditiones, quas dicimus à Christo & Apostolis ad nos deuenisse per manus Patrum.

RESPONDEO, Christum & Apostolos non reprehendere traditiones, quas acceperant Iudaei à Mose & Prophetis, quarum una erat de ipsis libris canonicis, qui essent veri, & qui non essent, sed traditiones quas acceperant à quibusdam recentioribus, quarum aliquae inanes, aliquae perniciosae erant, & contra Scripturas. Nam nec Christus aut Apostoli vnquam vocant eas traditiones Mosis, & Prophetarum: & aperte dicunt se loqui de illis, quae cum Scripturis pugnant. Et patet, quia Patres veteres explicuerunt disertè quis fuerit auctor traditionum, quas Christus & Apostoli reprehendunt.

IRENAEVS lib. 4. cap. 25. & 26. disputat contra veteres hereticos, qui putabant nomine traditionum à Christo & Apostolis reprehensarum, intelligi legem Mosis, & docet, non Mosis legem, sed recentiorum seniorum traditiones legem corrumpentes, à Christo & Apostolis reprehendi. EPIPHANIUS in haeresi Ptolomaei, docet traditiones Iudaeorum fuisse se quae

se quatuor expositiones librorum sacrorum. Primam Mosis, & eam non reprehendi. Secundam R. Akibam. Tertiam R. Iudam. Et quartam filiorum Asamonai, atq; has esse, quæ reprehenduntur à Domino.

HIERONYMVS in caput 8. Isaia, & in cap. 3. epist. ad Titum, & in epist. ad Algasiam, quæst. 10. docet traditiones Iudaicas, quas Dominus reprehendit, initium habuisse à Sammai, Killel, Achiba, & quibusdam aliis, qui paulò ante ortum Saluatoris exstiterant, & legem non tam exposuerant, quàm corruperant; quas traditiones ipsi *deuteroseis* vocat. De quibus exstat in iure civili constitutio quædam Iustiniani, quæ est 146. nouel. in hæc verba: *Quæ deuteroseis, quasi secundaria traditio ab ipsis dicitur, in vniuersum interdiximus, & quæ sacris libris comprehensa non sit, neq; desuper tradita per Prophetas, sed excerpta quædam virorum contineat, qui terrena duntaxat loquuntur, nec quidquid diuini in se habeant numinis.* Porro ex his fontibus descenderunt fabulæ, quæ nunc sunt in Talmud, & in omnibus libris ferè Rabinorum. Sed nihil hæc ad traditiones nostras, quæ Christum & Apostolos auctores habent, & Scripturis diuinis consonæ sunt.

CAPVT XI.

Soluuntur obiectiones ex Patribus.

NUNC ad ea testimonia, quæ ex Patribus adferunt, respondendum est. KEMNITIVS igitur primò producit IRENAEVM lib. 3. cap. 1. vbi sic loquitur: *Non enim per alios, inquit, dispositionem salutis cognouimus, quàm per eos, per quos Euangelium peruenit ad nos. Quod quidem tunc præconiauerunt, postea verò per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum & columnam fidei nostræ futurum.* Eadē igitur, inquit Kemnitius, scripserunt omnia Apostoli, quæ prædicarunt viua voce.

RESPONDEO, Irenæum non dicere nihil aliud Apostolos prædicauisse, quàm quod scripserunt: sed solum scripsisse Euangelium, quod antea prædicauerant. quod est verum, & non

non contra nos. Sed etiam si diceret Irenaeus Apostolos omnia scripsisse, quæ prædicauerunt, nihil diceret aduersus sententiam nostram. Sunt enim duo diligenter notanda, tum ad hunc locum Irenæi, tum ad alia multa aliorum veterum intelligenda.

P R I M V M est, quædam in doctrina Christiana tam fidei quam morum, esse simpliciter omnibus necessaria ad salutem, qualis est notitia articulorum Symboli Apostolici, cognitio decem præceptorum, & nonnullorum Sacramentorum. Cetera non ita necessaria sunt, ut sine eorum explicita notitia, & fide, & professione homo saluari non possit. Sed promptam habeat voluntatem ea suscipiendi, & credendi, quando sibi fuerint legitimè per Ecclesiam proposita.

Hæc distinctio ex eo colligitur, quod sine notitia, & mysteriorum primi generis, nemo aditus admittitur ad Baptismum: sine notitia autem, & fide saltem explicita præceptorum, ordinariè admittuntur. Actor. 2. post unum Petri sermonem, quo docuerat præcipua capita fidei de Christo prædicati sunt vno die homines ad tria millia. qui sine dubio nihil aliud nouerant, nisi illa necessaria, & ideo subditur, quod post Baptismum erant perseverantes in doctrina Apostolorum, id est, discebant, quæ nondum audierant de mysteriis Christianis. Sic Paulus cum Thessalonicenses in numero Actorum haberet, & fidem atque caritatem eorum multis laudibus extolleret, tamen 1. Thessal. 3. dicit: Orantes, & scriben-

N O T A S E C U N D O, ea quæ sunt simpliciter necessaria, apostolos consuevisse omnibus prædicare; aliorum autem omnia omnibus, sed quædam omnibus, quæ nimirum omnibus utilia erant, quædam solis Prælati, Episcopis, & Presbyteris, ut de ratione gubernandæ Ecclesiæ, de Sacramentis administrandis, de refellendis hæreticis, &c. sicut etiam modo alia disputantur in scholis inter doctos, alia explicantur in concione populari. Sic Act. 20. Apostolus seorsum intrevit Episcopos Asiæ. Sic 1. Corinth. 2. sapientiam loquitur inter perfectos. Sic 2. Timoth. 2. Hæc, inquit, commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere. Sic Irenæus lib. 4. cap. 43. dicit Apostolos cum Episcopatu tradidisse successoribus charisma scientiæ.

His notatis, dico, illa omnia scripta esse ab Apostolis quæ sunt omnibus necessaria, & quæ ipsi palam omnibus vulgo prædicauerant: alia autem non omnia scripta esse. Cum igitur IRENAEVS ait, Apostolos scripsisse quæ prædicauerant in mundo, verum est, & non contra traditiones, quia non prædicauerunt populis omnia, sed solum ea, quæ illis necessaria vel utilia erant, cetera seorsim perfectioribus tradiderunt.

SECUNDO profert ORIGENEM, in cap. 3. ad Rom. in Matth. homil. 25. in Ezechiel. homil. 7. in Hierem. homil. 1. vbi dicit, oportere nos de rebus diuinis non loqui ex proprio sensu, sed omnia confirmare Scripturæ testimoniis. *Neesse nobis est, inquit, Scripturas sanctas in testimonium vocare. Sensus quippe nostri, & enarrationes sine his testibus non habent fidem.* RESPONDEO, Loquitur Origenes de obscurissimis quæstionibus, quales vt plurimum non sunt illæ, quæ testimonium habent traditionis in tota Ecclesia receptæ. Alioqui enim disertè asserit Origenes homil. 5. in Numeros, plurima in Ecclesia seruari, & ab omnibus necessariò seruanda esse, cum nulla exstent de illis testimonia.

TERTIO producit in testem CONSTANTINVM Imperatorem, qui in Concilio Nicæno, teste Theodoro lib. 1. cap. 7. sic ait: *Euangelici, & Apostolici libri, & Antiquorum Prophetarum oracula planè instruunt nos quid de rebus diuinis sentiendum sit. Proinde hostili posita discordia, ex verbis diuinitus inspiratis sumamus quæstionum explicationes.* RESPONDEO, non esse hoc testimonium tanti faciendum, quāti Calvinus & Kemnitius illud faciunt. Erat enim Constantinus Magnus Imperator, sed non magnus Ecclesiæ doctor, præsertim cum secundum opinionem nouorum hæreticorū, & antiquorum Arianorum; Constantinus eo tempore nondum fuerit baptizatus, & proinde non nouerit arcana religionis.

Sed admissa auctoritate Constantini, dico eorum omnium dogmatum, quæ ad naturam Dei pertinent, exstare in Scripturis testimonia, & posse nos circa ea dogmata plenè, & planè instrui ex Scripturis, si eas rectè intelligamus: verum tamē sensum Scripturarum pendere ex traditione Ecclesiæ nō scripta. Quocirca Theodoretus, qui lib. 1. cap. 7. narrauerat hanc orationem Constantini, idem cap. 8. refert prolatus fuisse v-

trinque Scripturas, & cū ex iis non conuincerentur Ariani, quod easdem Scripturas aliter exponerent, quā Catholici, damnatos eos fuisse ex sermonibus non scriptis, patet manifestum intellectis: cui damnationi Constantinum assensum se, nemo vnquam dubitauit.

Profert QVARTO ATHANASIUM, qui in libro contra Gentes, siue contra idola, in ipso initio: *Sufficiunt, inquit, sancta ac diuinitus inspirata Scriptura ad omnem instructionem veritatis.* RESPONDEO, illud, (omnem) de suo adesse Kemnitium: nam Athanasius non habet, nisi ad veritatis indicationem. Loquitur enim ibi nō de omnibus dogmatibus, sed solum de duobus, quæ sunt argumenta duorum brorum, quos ad Macharium scribit, videlicet, quod idola sint Dei, & quod Christus sit verus Deus, & similiter horum quæ duo habent in Scripturis expressa testimonia. Præterea Athanasius ibidem addit. Scripturas quidem sufficere ad indicationem veritatis horum duorum dogmatum: tamen sine explicatione sanctorum Patrum, quorum libri cū non faciliē ab omnibus haberi possint, dicit se velle scribere de rebus, quid à maioribus ipse didicerit.

Profert QVINTO BASILIUM in serm. de fidei confessione, vbi sic loquitur: *Infidelitatis argumentum fuerit, & superbia certissimum, si quis eorum quæ scripta sunt, vellet reiicere, aut eorum quæ non scripta introducere.* Et alia habet in summa morali 72. cap. 1. & summa 80. cap. 22. RESPONDEO. Loquitur Basilius de iis, qui addunt ad Scripturæ dogmata aliqua alia contraria, & aliena, Scripturis pugnantia. Nam in eodem sermone de confessione fidei dicit, se contra hæreticos disputantem sæpe vsum esse sermonibus non scriptis, tamen cum Scripturis consentientibus. Apostolum quoque non solum Scripturis, sed etiam ex Philosophis testimonia accepisse, quando illa non erant in Scripturis. ADDO etiam, de iis quoque Basilius loquitur, contēti vocibus scriptis, ex proprio capite inueniunt alios, id enim superbiæ signum est certissimum. Itaque agit de traditionibus, quæ excogitantur à priuatis hominibus, nō de iis, quæ ab Apostolis Ecclesia per successiones Episcoporum acceptæ.

Alium locum affert ex epist. 80. vbi BASILIUS ait: *Non potamus aquum esse, & quæ apud illos obtinuit consuetudo,*

*lege & canone habeatur recta doctrina. Stemus itaq; arbitra-
tu a Deo inspirata Scriptura.* RESPONDEO. Omisit Kemni-
tius verba, quæ erant in medio, & contra illum faciebant. E-
rat enim tunc quæstio, an dicendum esset, esse in Deo, tres
hypostases, & vnâ naturam. Aliqui dicebant, non esse sic di-
cendum, & proferebant pro argumento consuetudinem suâ
regionis, vbi talibus verbis nemo vteretur. Quibus respondet
Basilii, qui contrarium sentiebat in aliis regionibus esse cō-
suetudinem, vt diceretur in Deo tres hypostases, vt vnâ na-
turam. & ideo si nollent ipsi acquiescere huic consuetudini,
non esse etiam æquum, vt ipsi suam aliam consuetudinem
vellent esse regulam, sed starent vtrique iudicio Scripturæ,
quam nemo reicere potest. Hic igitur vides, non agi de tra-
ditione in tota Ecclesia recepta, sed de particularibus con-
suetudinibus. Deinde Basilium ideo prouocasse à consuetu-
dine ad Scripturas, quia ex consuetudinibus contrariis nihil
certi statui poterat.

SEXTO profert CHRYSOSTOMVM homil. I. in Matth.
homil. 3. in 2. ad Thessal. & homil. 13. in Genes. vbi Chrysosto-
mus dicit, Scripturam esse vtilem, & claram in rebus necessa-
riis. Sed quorsum hæc? DEINDE profert eiusdem testimoniū
ex homil. 49. in Matth. vbi exponens illud cap. 24. *Tunc qui in
Iudæa sunt fugiant ad montes?* dicit tempore hæresum non
esse vllam rationem inueniendæ veritatis, nisi lectionem Scri-
pturarum. Sed hoc testimonium non est Chrysost. sed aucto-
ris operis imperfecti, qui vel fuit Arianus, vel certè opus eius
ab Arianis multis in locis deprauatum est. Nam hom. 48. hæ-
reticos vocat homousianos, & homil. 49. contra eosdem ferè
semper loquitur, & propterea totus hic locus tanquam ab A-
rianis insertus è quibusdam codicibus nuper emendatis sub-
latus est. ALIUD profert testimonium CHRYSOSTOMI
ex homil. in Psalm. 95. circa finem: *Si quid dicatur absq; Scri-
ptura, auditorum cogitatio claudicat, nunc annuens, nunc hæ-
sitans: Verū vbi ex Scriptura diuina & vocis prodit testimoniū,
& loquentis sermonem, & audientis animum confirmat.*

RESPONDEO, cum in verbis immediatè præcedentibus
Chrysostomus dixerit. (*Neque enim oportet quidquam dice-
re sine testibus, solaq; animi cogitatione*) intelligere debe-
mus, eundem, cum continuò subiungit (*si quid dicatur abs-*
que

que Scriptura) subintelligi voluisse, sed sola animi cognitione. Itaque sensus verborum eius is est, ut si quid dicatur propria inuentione, non ita facile persuadeatur, atque fieri si quod dicitur, Scripturæ testimonio confirmari possit.

ALIVD profert eiusdem ex homil. 13. in secundam epistolam Corinth. *Cum habeamus omnium exactissimam traditionem, & regulam, diuinarum legum assertionem, & omnes, & relinquantis, quid huic, & illi videatur, & de Scripturis hæc omnia inquire.* RESPONDEO. Non loquitur de dogmatibus fidei, aut morum obscuris, sed de opibus carnalium, qui anteponunt opes paupertati, cum Scriptura apertissime doceant paupertatem esse longè vtiliorem salutem. Itaque Chrysostomus nihil hîc aliud dicit, quam magis credendum esse Scripturis in hac parte, quam hominum opinioni.

VLTIMO profert eiusdem Chrysostomi testimonium comment. in cap. 22. Matth. *Quidquid queritur ad salutem totum iam impletum est in Scripturis.* RESPONDEO. Loquitur Chrysostomus de remediis vitiorum, ac docet nullum esse vitium, ad quod sanandum non inueniatur in Scriptura aliquod remedium. Quod etiam docet Basilii oratione primum Psalmum. Sed quid hæc valent contra traditionem?

SEPTIMO profert EPIPHANIVM, qui hæres. 61. ait. *Uniuscuiusque questionis inuentionem non ex propriis traditionibus dicere possumus, sed ex Scripturarum consuetudine.*

RESPONDEO. Nō dicit Epiphanius, ex Scripturarum sequentia solum, alibi autem clarissime dicit, ut supra citauimus, non omnia à Scriptura accipi posse, & ideo necessariam esse traditionem.

OCTAVO profert CYRILLVM, qui libro de recta fide reginas sic ait: *Necessarium nobis est diuinas sequi, & in nullo ab earum præscripto discedere.* RESPONDEO. Non dicit non licere aliquid dicere, quod in Scripturis nō habetur; sed non licere contra Scripturas dicere. Hoc enim est discedere à præscripto Scripturarum, quod quidem & nobis benter amplectimur, nec enim traditiones cum Scriptura pugnantes vnquam defendimus.

ITEM profert illud eiusdem ex homil. 5. in Leuit. *Ego puto in hoc biduo duo Testamenta posse intelligi, in quibus liceat omne verbum, quod ad Deum pertinet, requiri, & discuti, atque ex ipsis omnem rerum scientiam capi. Si quid autem superfuerit, quod non Scriptura diuina decernat, nullam aliam debere tertiam Scripturam ad auctoritatem scientiæ suscipi.* RESPONDEO. Primò, homilias illas in Leuiticum non esse B. Cyrilli, sed Origenis, vel nescio cuius alterius, qui passim literam destruit, vt mysticos sensus ex capite suo statuatur. Proinde homilias illas non esse magnæ auctoritatis. Adde, quod in eo ipso loco auctor homiliæ non excludit verbum Dei non scriptum, sed solum tertiam Scripturam, id est, humanam Scripturam, quæ se pro diuina venditare velit.

Profert NONO, THEOPHILVM lib. 2. Paschali; qui sic ait, Diabolici spiritus est aliquid extra Scripturarum sacrarum auctoritatem putare diuinum. RESPONDEO. Loquitur de libris apochryphis, qui pro diuinis à quibusdam supponebantur. Ineptum autem est, ne quid grauius dicam, quæ de vna re dicuntur, torquere ad aliam.

Profert DECIMO, APOLLINAREM, qui apud Euseb. lib. 5. hist. cap. 15. dicit, se longo tempore distulisse scribere contra Montani hæresim, ne videretur quibusdam aliquid adde- re Evangelico Dei verbo. RESPONDEO. Primò, ista verba non in omnibus codicibus inueniri. Secundò, nō dicere eum auctorem, Evangelico verbo scripto. Tertiò, intelligere additionem noui dogmatis contrarij: nam ibidem accusat Montanum, quod nō seruauerit doctrinam, quam Ecclesia ex traditione, & successione Episcoporum ab Apostolis acceperat.

Profert VNDECIMO, TERTULLIANVM, qui lib. contra Hermogenem. *Adoro, inquit, Scripturæ plenitudinem. Scriptum esse doceat Hermogenis officina. Si non est scriptum, timeat & illud, adiicientibus, & detrahentibus destinatum.* RESPONDEO. Loquitur Tertullianus de vno dogmate tantum, quod scilicet Deus creauerit omnia ex nihilo, nō ex præiacente materia, vt Hermogenes somniabat. Et quoniam hoc dogma apertissimè continetur in Scripturis, dicit Tertullianus, se adorare Scripturæ plenitudinem, quantum ad hoc dogma; & addit, Hermogenem, qui addebat ad Scripturam dogma contrarium, & repugnans ipsi Scripturæ, incidere in illam

illam maledictionem, qua prohibemur nihil addere, aut detrahere Scripturæ, ita ut veritas eius immutetur.

Profert D VODECIMO CYPRIANVM, qui sic loquitur in epist. ad Pompeium: *Vnde est, inquit, ista traditio? Scire de Dominica, & Evangelica auctoritate descendens, an de apostolorum mandatis, atq; epistolis veniens? Ea enim faciendum est, quæ scripta sunt testatur Deus, & proponit ad loquendum; Non recedet liber legis huius ex ore tuo. Si igitur auctoritas Evangelio præcipitur, aut in Apostolorum epistolis, & affirmatur, continetur, obseruetur etiam hæc sancta traditio, &c.* RESPONDEO. Cyprianum hæc scripsisse, cum errorem inueniri vellet, & ideo non mirum, si more errantium tunc rationaretur. Quare S. AVGVSTINVS lib. 5. contra Donatistas cap. 23. & sequentibus, hanc epistolam meritò refellit. Preterea etsi Cyprianus illam unam traditionem de Baptismo reiciebat, quia contra Scripturas esse putabat; tamen non propterea reici volebat alias, quæ etsi in Scripturis non sunt, tamen cum Scriptura non pugnant.

DECIMOTERTIO profert illud celebre dictum Hieronymi in cap. 1. epist. ad Titum. *Sine auctoritate Scripturarum garrulitas non habet fidem.* Et illud in cap. 23. Matth. *Quæ Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate commutatur, quæ probatur.* Et illud in cap. 1. Aggai: *Quæ absque auctoritate, & testimoniis Scripturarum, quasi traditione Apostolica sponte reperiunt, atque consingunt, percutit gladius Domini.* Denique illud ex comment. in Psal. 86. in illud: *Domini narrabit in Scripturis populorum, & principum horum qui fuerunt in ea.* Videte, inquit, quid dicat, qui fuerunt, non qui sunt, & exceptis Apostolis, quidquid postea aliud dicetur, abiciatur, non habeat auctoritatem.

RESPONDEO ad PRIMVM, deprauatum esse locum à Kemnitio. sic enim Hieronymus habet: *Sine auctoritate Scripturarum garrulitas non habet fidem, nisi videretur peruersam doctrinam, etiam diuinis testimoniis roborare.* Non ergo vocat garrulitatem quod profertur extra Scripturam, sed dicit, homines garrulos non inuenire fidem apud illos, nisi suos errores ex Scripturis confirmare nitantur: quod maxime quadrat in hæreticos. Ad SECVDVM dico, illud etiam non fideliter citatum; nam Hieronymus non dixit vniuersum

liter, quod de Scripturis auctoritatem non habet, &c. Sed loquens de particulari quadam sententia: qua quidam nitebatur ex libro apochrypho probare Zachariam, quem Iudæi occiderunt inter templum & altare, fuisse Zachariam patrem Ioannis Baptiste, ait: *Hoc quia de Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.* Et sensus est, quia hæc sententia probatur ex libro apochrypho, non ex canonico, facile contemnitur. Ad TERTIUM patet solutio: solum enim agit contra illos, qui confingunt aliquid, & tamen videri volunt suum figmentum Apostolicam traditionem esse. Ad VLTIMUM dico, reiicere eo loco Hieronymum ea, quæ sunt aliena à doctrina Apostolica, id est, contraria & repugnantia Scripturis.

VLTIMO proferunt AVGVSTINI testimonia. Ac primum illud ex lib. 2. de doct. Christian. cap. 9. *In his, inquit, quæ aperte posita sunt in Scriptura, inveniuntur illa omnia, quæ continent fidem moresq; viuendi.* RESPONDEO. Loquitur de illis dogmatibus, quæ necessaria sunt omnibus simpliciter, qualia sunt, quæ habentur in Symbolo Apostolico & in Decalogo. Ideo idem Augustinus lib. 2. de pec. merit. & remiss. cap. ult. *Credo, inquit, quod etiam hinc diuinorum eloquiorum clarissima auctoritas esset, si homo illud sine dispendio promissæ salutis ignorare non posset.* At præter ea multa sunt alia, quæ sola traditione habentur, ut supra ostendimus ex multis locis Augustini.

Item SECUNDO illud ex lib. 3. contra literas Petiliani, c. 6. *Si quis siue de Christo, siue de eius Ecclesia, siue de quacunque alia re, quæ pertinet ad fidem, vitamq; nostram, non dicam, si nos, sed quod Paulus adiecit, Si Angelus de cælo & vobis annuntiaverit præterquam quod in Scripturis legalibus & Evangelicis accepistis, anathema sit.* RESPONDEO. Iam supra ostendimus ex August. Tract. 98. in Ioan. Illud, *Præterquam*, significare, contra quam.

TERTIO, profert loca quadam ex lib. 19. ciuit. Dei, cap. 18. Tract. 2. in epist. Ioan. ex epist. 163. ex libro de pastoribus, cap. 14. & lib. 6. Confess. cap. 5. sed in his locis nihil est prorsus contra traditiones. solum enim dicit B. Augustinus, ex Scripturis probanda esse dogmata, quando testimonia Scripturæ habentur: & credendum esse Scripturæ, nihil esse dicen-

dum contra Scripturas, & similia, quæ sunt verissima, sed frustra adferuntur, contra traditiones, vel pro Scripturæ sufficientia, cum nullo verbo tale aliquid Augustinus in illis locis indicauerit.

QUARTO, illud profert ex libro de bono viduitatis, cap. 1. *Quid amplius te doceam, quam id, quod apud Apostolum legimus? Sancta enim Scriptura nostra doctrina regulam figit, ne audeamus sapere plusquam oportet; non sit ergo mihi alius te docere, nisi verba tibi doctoris exponere.* RESPONDEO. Loquitur Augustinus non de omni dogmate, sed solum de professione viduitatis, quod quale bonum esset, satis exposuerat Apostolus I. Cor. 7. & ideo dicit Augustinus, satis esse, si exponat verba Apostoli. Quod autem generaliter Augustinus ponit: *Scriptura nostra doctrina regulam figit, ne audeamus sapere plusquam oportet;* contra illos dictum est, qui ex proprio iudicio fingunt novas doctrinas, quæ Scripturis consonæ non sunt.

QUINTO, illud ex lib. 3. contra Maximinū, cap. 14. *Sed nec ego Nicanum, nec tu debes Ariminense, tanquam prouidicaturus proferre Concilium. Nec ego huius auctoritate, nec tu illius detineris: Scripturarum auctoritatibus, non quorumcunque propriis, sed verisque communibus testibus, res canere, causa cum causa, ratio cum ratione concertet.* Item in Psal. 57. *Auferantur de medio chartæ nostræ, procedat in medium codex Dei. audi Christum dicentem, audi Veritatem loquentem.* Similia habentur lib. de unitate Ecclesiæ, cap. 10 & 16.

RESPONDEO, videri quidem in his locis dici aliquid contra Concilia, sed non contra traditiones: at nec contra Concilia aliquid ab Augustino doceri, facile possumus ostendere. Nam certum est, Augustinum non voluisse remoueri Concilia ab his disputationibus, & solas Scripturas recipi, quod non crederet, maximam esse legitimorum Conciliorum auctoritatem; sed duplici de causa. PRIMO, ut expeditius ageret. Si enim voluisset ex Concilio argumentum sumere, debuisset prius probare, Concilia esse recipienda, quod nimis longum erat. Et hæc ratio præcipue locum habebat contra Arianos, qui nullo modo admittebant Concilium Nicanum. ALTERA ratio est, quia in illis questionibus, quæ

tunc erant, exstabant in Scriptura clarissima testimonia, quæ sine dubio anteposenda sunt omnibus Conciliorum testimoniis. Et hæc ratio præcipuè locum habet contra Donatistas in quæstione de Ecclesia. Alioqui idem Augustinus in epist. 118. 162. 165. 166. & in libro de Baptismo, sæpe vrget Concilia & traditiones; immò etiam responsa Pontificum & Imperatorum.

Sexto, proferunt illud ex lib. 2. de peccatorum mer. & remiss. cap. 36. *Vbi de re obscurissima disputatur, non adiuvantibus diuinarum Scripturarum certis clarisque documentis, cohibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinando.* **Respondeo**, loquitur de quæstionibus obscurissimis, qualem esse putabat ipse de origine animarum, ad quas definiendas non suppetunt vlla firma testimonia, sed solum coniecturæ aliquæ ex diuinis literis. At nihil hoc ad traditiones, quæ totius Ecclesiæ & omni veterum consensu firmantur. quod argumentum grauissimum esse passim docet Augustinus, & præsertim lib. 1. contra Cresconium, cap. 33. vbi dicit, Scripturæ veritatem à nobis teneri, quando facimus, quod vniuersæ Ecclesiæ placet, etiamsi nihil de ea re scriptum legamus.

Septimo, illud ex libro de catechizandis rudibus, capite 3. 6. vbi docet Augustinus, proponendam Catechumenis summam breuem doctrinæ ex Scripturis, quam cum illi credere se dicent, & velle obseruare promittent, baptizandi sunt. Hinc enim efficere vult Kemnitius, sufficere Christiano, quæ habentur in Scripturis. **Respondeo**, id quidem sufficere, vt quis possit baptizari, non autem sufficere Ecclesiæ Dei absolutè. Alioqui etiam possemus concludere, sufficere Ecclesiæ symbolum Apostolorum, & reliqua omnia esse superflua.

Hæc sunt ergo testimonia veterum ab hæreticis citata. in quibus tria notanda sunt; Vnum, duplo esse plura ea, quæ nos citauimus in contrarium; Alterum, nostra testimonia expressè docere de traditionibus non scriptis recipiendis, aded, vt hæretici cum id negare non possent, passim verterentur ad blasphemias: Testimonia autem ab eis adducta, non propriè ad traditiones pertinere: sed per malas consequentias eò tandem ab aduersariis detorqueri. Postremum est, aduersarios

euidencia testimoniorum conuictos, aliquando fateri, à quibusdam Patribus traditiones esse defensas: nos autem ad id non posse, ut admittamus, ab ullo Patrum oppugnatas traditiones fuisse.

CAPVT XII.

Soluuntur rationes aduersariorum.

SUPEREST tertium genus argumentorum, quod ducitur à ratione. Igitur PRIMA ratio est, quod videtur impossibile, potuisse conseruari traditiones non scriptas: cum plurima semper fuerint impedimenta, obliuio, imperitia, negligentia, peruerfitas, quae nunquam desunt in genere humano. Ex quo etiam factum esse videmus, ut dogmata Lycurgi, Pythagoræ, & similium, qui docebant, & non scribebant, penitus interierint.

RESPONDEO, non solum non esse impossibile, traditiones conseruari, sed etiam esse impossibile non conseruari: nam cura ista non incumbit præcipue hominibus, sed Deo, qui Ecclesiam regit. Sicut ergo Deus conseruauit veram Ecclesiam vsque ad hanc diem, contra tot persecutiones Imperatorum, Philosophorum, Iudæorum, Hæreticorum: & sicut potuit conseruare traditiones ab Adam vsque ad Moysen per duo annorum millia; & deinde Scripturas à Moysenque ad hoc tempus per tria millia annorum & amplius, ita potuit sine dubio conseruare traditiones à Christo vsque ad nos per M. D. annos. præsertim cum præter Dei prouidentiam, quæ est præcipua causa, sint aliæ quatuor causæ adiuuantes.

PRIMA est, Scriptura. Etsi enim non sint scriptæ traditiones in diuinis literis, sunt tamen scriptæ in monumentis veterum, & in libris Ecclesiasticis.

SECUNDA est, vsus continuus. pleræque enim traditiones sunt in continua obseruatione, ut ritus Sacramentorum administrandorum, dies festi, ieiuniorum tempora, celebratio Missæ, & officiorum diuinorum, & alia generis eiusdem. Ut ergo conseruantur linguæ vulgares, etiam si nullæ quædamque essent Grammaticæ, propter continuum usum, ut lingua Hebraica, quæ conseruata est vulgaris in populo Dei ab Adam

Adam usque ad captiuitatem Babylonis, per tot millia annorum, ita etiam sine vlla Scriptura, vsu conseruari possent eiusmodi traditiones.

TERTIA causa, sunt monumenta quædam externa, quæ ad longissimum tempus durant, vt templa antiquissima, & in iis altaria, sacri fontes, memoriæ Sanctorum, cruces, imagines, libri Ecclesiastici: & similia. *Baleoli* in Flandria anno M. D. LXXI. narrauit mihi, cum fortè ad ea loca venissem, pastor eius loci, quod cum minister hæreticus persuasisset populo, altarium lapideorum erectiorem esse nouum inuentum, & vix centum annorum: cœperunt ciues altaria demoliri. sed cum essent in opere, aduerterunt literas quasdam antiquissimas incisas esse in vno eorum altarium, quibus notabatur annus, quo altare illud dedicatum fuerat. ex illa autem notatione intellexerunt, altare illud fuisse erectum multò antè, & ni fallor, aliquot centuriis annorum ante illud tempus, quo dixerat hæretic⁹ altaria incepisse. Ita lapideum monumentum hæreticum confudit, & traditionem Ecclesiasticam conseruauit.

QUARTA causa, est hæresis. Deus enim mirabiliter vtitur hostibus Ecclesiæ ad Ecclesiam conseruandam. quia enim singulis ætatibus orti sunt noui hæretici, qui diuersa dogmata Ecclesiæ oppugnarunt, ideo etiam singulis ætatibus exstiterunt homines docti, qui vt hæreticis resisterent, diligenter inuestigarunt doctrinam Ecclesiæ, & traditiones antiquas, & magna diligentia eas posteris commendarunt. Quemadmodum qui diu pacificè possidet bona sua, facilè amittit instrumenta & literas, quibus continetur, vnde illa bona ad eum peruenerint, & quo iure bona illa possideat. At qui semper litigat, diligentissimè illa custodit, nec excidere vlla ratione patitur.

Argumentum SECVNDVM. Literæ diuinæ scriptæ sunt, vt habeamus regulam & normam fidei & morum, vt Augustinus docet lib. 19. de ciuit. Dei, cap. 18. & lib. 11. contra Faustum, cap. 5. At Dei perfecta sunt opera, igitur Scriptura est regula perfecta & adæquata fidei nostræ. igitur quidquid est in Scriptura, est de fide, & quidquid non est in Scriptura, non est de fide: igitur sola Scriptura est necessaria & sufficiens ad fidem conseruandam.

RESPON-

*probatum simpliciter
tunc non eo
significum fidei*

RESPONDEO ad maiorem propositionem dupliciter. PRIMO, Scripturæ finem proprium, & præcipuum non fuisse, ut esset regula fidei, sed ut esset commonitorium quoddam utile, ad conseruandam & fouendam doctrinam ex prædicatione acceptam. Quod non sit finis præcipuus Scripturæ, ut sit regula fidei, probatur: Nam tunc continere deberet omnia, & sola illa, quæ ex se ad fidem pertinent, sicut videmus factum esse in Symbolo, quod verè dicitur, & est compositum, ut sit breuis quædam regula fidei. At in Scripturis plurima sunt, quæ ex se non pertinent ad fidem, id est, quæ non ideo scripta sunt, quia necessariò credenda erant, sed necessariò creduntur, quia scripta sunt, ut patet de omnibus historiis Testamenti veteris, de multis etiam historiis Euangelij, & Actuum Apostolorum, de salutationibus Pauli in epistolis aliisque id genus rebus.

Quod autem multa sint credenda, quæ non sunt in Scripturis, supra copiosè ostensum est; igitur finis Scripturæ præcipuus non est, ut sit regula fidei, sed ut variis documentis, exemplis, adhortationibus, nunc terrendo, nunc instruendo, nunc minando, nunc consolando adiuuet nos in hac peregrinatione. Hinc enim est, quod Scriptura non est vnum opus continuum, quale esse deberet regula fidei, sed continet varia opera, historias, conciones, vaticinia, carmina, epistolas, &c. Quem finem expressit Paulus Rom. 15. Quaecunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem Scripturarum spem habeamus. Et 2. Petr. 1. Iustum arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione. Et cap. 3. Hanc ecce secundam vobis scribo epistolam, in quibus excito in commonitione vestram sinceram mentem, &c.

Dico SECUNDO, Scripturam, etsi non est facta præcipue, ut sit regula fidei, esse tamen regulam fidei, non totalem, sed partialem. Totalis enim regula fidei, est verbum Dei, seu reuelatio Dei Ecclesiæ facta, quæ diuiditur in duas regulas partiales, Scripturam & traditionem. Et quidem Scriptura, quia est regula, inde habet, ut quidquid continet, sit necessariò verum & credendum, & quidquid ei repugnat, sit necessariò falsum & repudiandum: quia verò non est regula totalis, sed partialis, inde illi accidit, ut non omnia mensuret, & propterea aliquid

aliquid sit de fide, quod in ipsa non continetur. Et hoc modo intelligi debent B. Augustini verba. nusquam enim dicit, Scripturam solam esse regulam, sed dicit, Scripturam esse regulam, ad quam examinari debent scripta veterum Patrum, ut ea recipiamus, quæ Scripturæ consona sunt; illa reiiciamus, quæ Scripturæ aduersantur.

Argumentum TERTIVM sumunt ex incommodo, quod secum ferunt traditiones. Si enim aperitur hæc porta, ut dicamus esse recipienda dogmata aliqua, quæ nullo Scripturæ testimonio probari possunt, dabitur occasio multis fingendi & introducendi in Ecclesiam multa falsa sub nomine traditionis. Nam videmus, olim etiam sanctissimos viros hoc modo fuisse deceptos. PAPIAS enim ex traditione fertur docuisse, regnum Christi futurum mille annorum post resurrectionem hîc in terris, cui fidem habuerunt Irenæus, Tertullianus, Lactantius, aliique permulti. Vide Eusebius lib. 3. hist. cap. 39. Præterea IRENÆVS lib. 2. cap. 30. & 40. ex traditione docet, Christum anno ætatis suæ quinquagesimo aut circiter passum esse: è contrario verò TERTULLIANVS lib. contra Iudæos, cap. 5. & CLEMENS ALEXANDRINVS lib. 1. Stromatum docent, Christum anno XXX. ætatis suæ esse passum, quæ omnes traditiones falsæ sunt.

RESPONDEO. Primò, si quid valeret hoc argumentum, non solum traditiones, sed etiam Scripturæ reiiciendæ essent. Nam multi etiam libri falsi & perniciosi ornati fuerunt olim titulo librorum canonicorum, Petri, Pauli, Bartholomæi, atque aliorum Apostolorum, ut patet ex Gelasio in Concilio LXX. Episcoporum; ex Hieronymo in libris de viris illustribus, in Luc. Quocirca etiam 2. Thessalon. 2. Paulus ait: *Ne terreamini, neque per sermonem, neque per epistolam, tanquam per nos missam.* Quia nimirum & sermones viva voce, & epistolas scriptas nomine verorum Apostolorum promulgabant falsi Apostoli. Præterea PAPIAS errorem illum suum de mille annis non tam ex traditione non scripta, quam ex Scriptura malè intellecta Euangeliorum, & Apocalypsis desumpsit, ut Hieronymus docet in cap. 49. Isaia, & in cap. 19. Matth. IRENÆVS quoque ex traditione & ex Scriptura conatur probare. Dominum ad annum ferè quinquagesimum peruenisse. Id enim probat ex illo Ioannis 8.

Quin-

Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti
Denique TERTULLIANVS & CLEMENS Alexandrinus
ex sola Scriptura malè intellecta nituntur probare errorem
suum. Frustrà igitur & temerè illa contra traditiones Kem-
nitius attulit.

Dico SECVNDO, istud incommodum, quod est commu-
ne traditionibus & Scripturis, non multum obesse neq; veri-
traditionibus, neque veris Scripturis. Est enim in Ecclesia au-
ctoritas, & certa etiam via ac ratio discernendi veras tradi-
tiones & Scripturas à falsis: neque vnquam publico iudicio
Ecclesiæ receptus fuit liber aliquis apocryphus pro canoni-
co, nec falsa traditio pro vera.

Argumentum QVARTVM. Proprium est hæreticorum,
abscondere sua dogmata, ac dicere, Christum & Apostolos
quædam palàm omnibus prædicasse, quædam occultè qui-
busdam tantùm tradidisse. Siquidem IRENAEVS lib. I. cap. 33.
scribit de Basilidianis, quod asserant, non oportere ipsorum
mysteria effari, sed in abscondito continere per silentium. Et
cap. 24. de Carpocratianis: IESVM, inquit, dicunt in mysterio
discipulis suis & Apostolis seorsim loquutum, & illos expe-
lasse, & dignis & assentientibus seorsim hæc traderent. TER-
TULLIANVS quoque lib. de præscript. Solent, inquit, dicere,
non omnia Apostolos scisse; vel omnia quidem scisse, sed non
omnia omnibus tradidisse.

RESPONDEO, hæreticos esse simias Catholicorum, ut
Cyprianus docet in epistola ad Iubaianum, & propterea ve-
le etiam ipsos habere mysteria. Interest ramen inter mysteria
illorum & nostra, quod eorum mysteria ideo secretum pe-
tunt, quia turpissima sunt, ut patet de illis ipsis gnosticis, qui
ex semine viri, & menstruis mulierum conficiebant Eucha-
stiam, ut Epiphanius refert: quod etiam refert Augustinus de
Manichæis, libro de hæresibus cap. 46. & similia constat esse
mysteria Anabaptistarum. Et idem est, quod ipsi volunt, ea
secreta esse hominibus doctis, & solùm imperitis manifesta.
De hoc enim arguunt Irenæus & Tertullianus veteres hære-
ticos, quod dicerent, Christum non tradidisse ea mysteria A-
postolis, nec Apostolos suis successoribus Episcopis, sed ne-
scio quibus aliis.

At mysteria nostra non traduntur solum quibusdam, quia timeant lucem, sed vel quia non est opus, ut illa sciantur ab omnibus, vel quia non sunt omnes capaces. Alioqui talia sunt, ut possint publice predicari. nihil enim, nisi purum & castum agitur ab Ecclesia. Et hoc puto voluisse Dominum, cum ait Matth. 10. *Quod in aure audistis, predicate super terram*, nimirum si opus fuerit. Et Ioan. 18. *Ego palam loquutus sum mundo, & in synagoga, quo omnes Iudei conveniunt, & in occulto loquutus sum nihil*, id est, nihil dixi, quod non possit ubique dici, quod attinet ad veritatem & puritatem doctorum. cum quo tamen non pugnat, ut aliqua seorsim discipulis exposuerit.

Finis primæ Controuersie generalis.

LAVS DEO, VIRGINIQUE
MATRI MARIAE.

